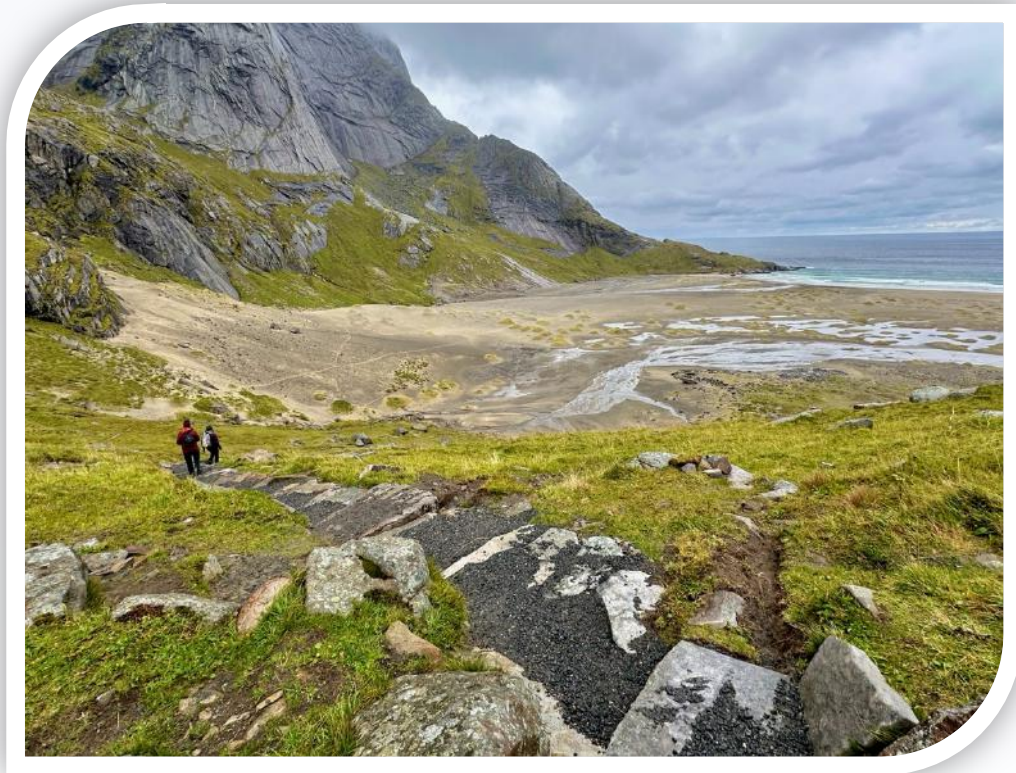

Skjøtselsplan for Bunessanden

Lofotodden nasjonalpark, Moskenes kommune

Miljøfaglig
Utredning

Rapport MU2024-117

Forsidebilde

Ny grus- og steintrapp er anlagt ned mot Bunessanden. Området er et populært turmål, og har samtidig store naturverdier. Foto: Pål Alvereng

RAPPORT 2024-117

Utførende institusjon: Miljøfaglig Utredning AS	Prosjektansvarlig: Mathilde Norby Lorentzen
	Prosjektmedarbeider(e): Pål Alvereng
Oppdragsgiver: Lofotodden nasjonalparkstyre v/Statsforvalteren i Nordland	Kontaktperson hos oppdragsgiver: Ole-Jakob Kvalshaug og Emma Andrea Sørensen
Referanse: Lorentzen, M. N. & Alvereng, P. 2024. Skjøtselsplan for Bunessanden. Lofotodden nasjonalpark, Moskenes kommune. Miljøfaglig Utredning rapport 2024-117, 30 s. + vedlegg, ISBN 978-82-345-0665-9.	
Referat: <p>I forbindelse med forvaltningsplan-arbeidet har Miljøfaglig Utredning utarbeidet en skjøtselsplan for Bunessanden, inkludert Einangen og ned mot Bunesfjorden. Området ligger i Moskenes kommune, og er del av Lofotodden nasjonalpark med særpreget kystlandskap. Bunessanden er et svært populært turmål, men området har tidligere vært viktig for både slått og beite. Skjøtselsplanen er utarbeidet med tanke på å hindre gjengroing og bevare naturmangfoldet.</p> <p>Det ble utført artskartlegging og en tilleggskartlegging av naturtyper ned mot Bunesfjorden. Ellers er skjøtselsplanen basert på eksisterende kartlegging. Området er sterkt påvirket av sandavsetninger, noe som gir utslag i både vegetasjonen og naturtypene. Naturtypene semi-naturlig eng (herunder sanddyneeng), boreal hei og sanddynemark omfattes av skjøtselsplanen. Det er registrert rundt 22 rødlistede arter i skjøtselsplanområdet ved Bunessanden, inkludert flere fugl, beitemarkssopp og karplanter. Dette viser at området er viktig for artsmangfoldet, og det er potensiale for å finne flere arter.</p> <p>Slik det er nå blir det verken beitet eller slått innenfor skjøtselsplanområdet. Uten skjøtsel kommer området på sikt til å gro igjen. Mange av artene og naturtypene er skjøtselsavhengige, og vil få problemer når det begynner å gro igjen. Når først trærne har begynt å komme opp, kommer det til å gå raskt, og en kan allerede se oppslag av trær lengre ut i Bunesfjorden.</p> <p>Det overordnede målet er derfor å bevare de artsrike sand- og kulturpåvirkede områdene på Bunessanden og over mot Bunesfjorden. Det viktigste tiltaket for å hindre gjengroing er å gjenoppta beite ved bruk av No-fence, særlig i områdene med semi-naturlig eng, sanddynemark og boreal hei. Ned mot Bunesfjorden anbefales det i tillegg slått. Andre tiltak er blant annet knyttet til fremmedarter, gjerde og avfall.</p> <p>I slike særpregede miljøer som dette er det fortsatt potensiale for interessante arter, særlig innen sopp, lav, moser og insekter. Det anbefales at planen revideres i 2034. Det bør samtidig gjennomføres ny naturtypekartlegging og avgrensning etter gjeldende metodikk.</p>	

FORORD

I forbindelse med forvaltningsplan-arbeidet har Lofotodden nasjonalparkstyre ønsket å få utarbeidet en skjøttselsplan for Bunessanden i Moskenes kommune. På Bunessanden finnes skjøttselsbetingede naturtyper der risiko for gjengroing er til stede. Miljøfaglig Utredning har utarbeidet en skjøttselsplan som omhandler disse naturtypene på Bunessanden.

Kontaktperson hos oppdragsgiver har vært Emma Andrea Sørensen og Ole-Jakob Kvalshaug, som begge takkes for bidrag og informasjon om prosjektet. I tillegg takkes Norsk entomologisk forening avd. Møre og Romsdal v/Steffen Adler, Halvard Hatlen, John Bjarne Jordal og Geir Gaarder for hjelp med insektbestemmelser. Prosjektansvarlig for Miljøfaglig Utredning har vært Mathilde Norby Lorentzen. I tillegg har Pål Alvereng deltatt med feltarbeid for søk etter beitemarkssopp og med rapportering.

Tingvoll / Grøtavær, 15.12.2024

Miljøfaglig Utredning AS

Mathilde Norby Lorentzen

Pål Alvereng

INNHOOLD

FORORD.....	4
INNHOOLD	5
1 INNLEDNING	6
2 METODE	7
3 GENERELT OM AKTUELLE NATURTYPER	8
3.1 SANDDYNER.....	8
3.2 SEMI-NATURLIG ENG	8
3.2.1 Sanddyneeng.....	9
3.3 BOREAL HEI	10
4 BUNESSANDEN	11
4.1 AVGRENSNING, BELIGGENHET OG NATURGRUNNLAG	11
4.2 TIDLIGERE REGISTRERINGER	12
4.3 NATURTYPER PÅ/VED BUNESSANDEN	13
4.3.1 Naturtyper etter DN-håndbok 13 og Miljødirektoratets instruks.....	13
4.3.2 Naturtyper etter NiN.....	14
4.3.3 Røddlistede naturtyper	14
4.4 ARTSMANGFOLD.....	15
4.4.1 Røddlistede arter	19
4.4.2 Fremmede arter.....	21
5 SKJØTSEL AV BUNESSANDEN.....	22
5.1 GRUNNLEGGENDE DATA FOR SKJØTSELSPLANEN	22
5.2 DRIFTSHISTORIE OG DAGENS BRUK.....	23
5.2.1 Tidligere bruk	23
5.2.2 Nåværende bruk	23
5.3 MÅL FOR SKJØTSEL.....	24
5.4 NYLIG GJENNOMFØRTE TILTAK	24
5.4.1 Stier	24
5.4.2 Husdyrbeite.....	24
5.4.3 Sjøppelrydding	24
5.5 SKJØTSELSRÅD.....	24
5.5.1 Beiting	25
5.5.2 Slått	27
5.5.3 Fjerne søppel og gammelt gjerde.....	27
5.5.4 Restaurere steingard.....	28
5.5.5 Hindre spredning av fremmedarter.....	28
5.6 OPPFØLGING AV PLANEN.....	29
6 KILDER	30
VEDLEGG 1 - ARTSLISTE	31

1 INNLEDNING

Bunessanden ligger i Moskenes kommune, og er del av Lofotodden nasjonalpark i Nordland fylke. Formålet med nasjonalparken er å bevare et stort naturområde som inneholder et særegent naturmangfold. Bunessanden ligger i midtre del av nasjonalparken, mellom Buneset og Einangen ned mot Bunesfjorden. Bunessanden er nå et svært populært turmål, men området har tidligere vært viktig for både slått og beite. I området finnes flere skjøtelsbetingede naturtyper der risiko for gjengroing er til stede.

I forbindelse med forvaltningsplan-arbeidet har Miljøfaglig Utredning utarbeidet en skjøtelsplan for Bunessanden, inkludert Einangen og ned mot Bunesfjorden. Skjøtelsplanen omtaler de aktuelle naturtypene, tilhørende artsmangfold, historisk bruk, nåværende bruk og forslag til skjøtsel på Bunessanden.

Figur 1 Bunessanden (i rød sirkel) ligger i Lofotodden nasjonalpark, i Moskenes kommune, Nordland fylke.

2 METODE

Befaringer ble gjennomført av Mathilde Norby Lorentzen den 28.-29. juli og av Pål Alvereng den 23. september 2024 (fokus på beitemarkssopp). Registreringene er knyttet til artsmangfold, naturtyper og skjøtsel. For artsmangfoldet ble det gjort feltundersøkelser av særlig karplanter, insekter og sopp. For insekter ble det satt ut en lysfelle på natten, i tillegg til en fallfelle. Ingen insekter ble belagt. Enkelte sopp ble samlet inn for videre bestemmelser. Det ble vurdert som tilstrekkelig å benytte eksisterende naturtypekartlegging på Bunessanen og Einangen, men det ble utført tilleggskartlegging ned mot Bunesfjorden. Tilleggskartleggingen av naturtyper ble gjort basert på Miljødirektoratets instruks (Miljødirektoratet 2024a). Data fra dette vil bli publisert i Naturbase våren 2025, men er lagt inn i rapporten.

Rødlistestatus for arter (se tekstboks) er basert på gjeldende norske rødliste (Artsdatabanken 2021), mens status for truede naturtyper er basert på Artsdatabanken (2018). Inndeling av naturtyper fra eksisterende kartlegging følger NiN-kartleggingsveilederen fra Artsdatabanken (Bratli m.fl. 2019).

Rødlistestatus:

CR = kritisk truet (Critically Endangered)

EN = sterkt truet (Endangered)

VU = sårbar (Vulnerable)

NT = nær truet (Near Threatened)

DD = datamangel (Data Deficient)

Bestemte artsfunn er publisert i Artskart. Utvalgte beitemarkssopp sendes til DNA-sekvensering, men resultatene er ikke med i denne planen.

Figur 2 Turistsesongen er kraftig utvidet, særlig i Lofoten. Også på en regnfull og kald, sen septemberdag var det mange turister som tok turen med rutebåt og gikk den 2 km lange veien ut til Bunessanden. Foto: Pål Alvereng

3 GENERELT OM AKTUELLE NATURTYPER

3.1 Sanddyner

Hentet dels fra Miljødirektoratets oversikt over naturtypen på nett:

<https://www.miljodirektoratet.no/tjenester/naturtyper/sanddynemark/>

Beskrivelse av naturtype

Sanddynemark omfatter åpne områder med ustabil og sanddominert substrat og inkluderer både sanddyner og sandstrender. Sanddynemark er betinget av stadig tilførsel av ny sand med sterke vinder. I et sanddyneområde kan det forekomme delarealer med ulik grad av sandstabilisering, og en variasjon i artssammensetning som en funksjon av dette. Sanddynemark er først og fremst knyttet til relativt sterkt eksponerte kyststrekninger, og finnes langs store deler av norskekysten.

Sanddynemark er en truet naturtype, vurdert som Sårbar (VU) på Norsk rødliste for naturtyper (2018). Bakgrunnen for rødlistevurderingen er tap av eller skade på arealet på grunn av både biotiske og abiotiske faktorer. Mye areal av sanddynemark har redusert tilstand på grunn av fysiske inngrep, oppdyrking, leplanting og slitasje fra friluftsliv. I tillegg er det forventet en økning i gjengroing av arealet og innslag av fremmede arter.

Påvirkninger

Beite, gjødsling, utbygging, slitasje og skog- og leplanting utgjør viktigste påvirkningsfaktorene, men naturtypen kan også være utsatt for invadering av fremmede arter. Mange arter som lever i sanddynemiljøer er avhengig av vegetasjonsfrie områder og kan respondere positivt på enkelte typer erosjon som hindrer gjengroing (Ødegaard mfl. 2011a). Enkelte menneskeskapt påvirkninger er derfor positive for at mange av naturkvalitetene skal opprettholdes i sanddyner. Men, det er hvordan denne arealbruken foregår, dvs. hvilke typer påvirkning og intensiteten av disse, som er avgjørende for områdenes naturmangfold og potensial for å opprettholde et biologisk mangfold av sandassosierte organismer. Moderat aktivitet vil kunne ha positiv effekt på artene som lever i eller på sanddominert mark. Konstant ustabilitet gir utarming av flora og fauna, men slike områder kan rekoloniseres etter at aktiviteten har opphørt. Permanent ustabilitet (fritidsaktiviteter, kontinuerlig hardt beite, mye teltning) gir imidlertid utarming av flora og fauna slik at tiltakene som iverksettes hele tiden må ta hensyn til denne balansegangen.

Skjøtsel

Faggrunnlaget for handlingsplanen for sanddynemark (Ødegaard m. fl. 2011a) foreslår målrettet beiting, fjerning av fremmede arter mm. som skjøtselstiltak for å bevare sanddynemark. Beiting fra husdyr er eksempel på aktivitet som kan øke slitasjen på sanddynene, men som kan være positivt ved riktig beitetrykk. Beiting er også avgjørende for forekomst av flere organismer i sandområder, bl.a. møkkbiller og moser som lever av dyremøkk. Beiting kan være et relevant tiltak for å hindre gjengroing, og for å lage sår i vegetasjonsdekket som er gunstig for sandinsekter. Beiting er også en forutsetning for forekomst av mange sopparter.

3.2 Semi-naturlig eng

Hentet fra Miljødirektoratets oversikt over naturtypen på nett:

<https://www.miljodirektoratet.no/tjenester/naturtyper/semi-naturlig-eng/>

Beskrivelse av naturtype

Semi-naturlig eng, herunder både slåttemark og naturbeitemark, er engpregete økosystemer som er formet gjennom langvarig ekstensiv hevd (beite eller slått) og bruk til jordbruksproduksjon gjennom lang tid. Engene kan være åpne eller tresatte. Semi-naturlig eng har ikke synlige fysiske

spor etter pløying eller tilsåing med fôr- og matvekster og ingen/svake spor etter gjødsling og/eller sprøyting. Naturtypen har ofte et stort artsmangfold, særlig av karplanter, sopp og insekter. Artsdiversiteten varierer med kalkinnhold, vannmetning og region.

Semi-naturlig eng er vurdert som sårbar (VU) på Norsk rødliste for naturtyper (2018). Naturtypen er avhengig av skjøtsel i form av beiting, slått eller en kombinasjon av disse to for å opprettholde artssammensetningen og vegetasjonsstrukturen som karakteriserer naturtypen. I dag er sannsynligvis mangel på skjøtsel, eller for svak skjøtsel (for eksempel for svakt beitetrykk), den viktigste trusselen mot semi-naturlig eng. Semi-naturlig eng kan også gå tapt som følge av gjødsling, pløying og oppdyrking, eller annen kultivering (bruk av ugrasmidler eller såing av foredla plantemateriale) som fører til større endringer i artssammensetningen. Naturtypen har også sentral økosystemfunksjon og det er svært mange arter i flere artsgrupper som kan knyttes til semi-naturlig eng.

Påvirkninger

Langvarig ekstensiv hevd og bruk med slått og/eller beite og et forholdsvis lavt næringsstoffnivå er de viktigste påvirkningsfaktorene og avgjørende for artsmangfoldet. Dersom beite/slått opphører vil engene gro igjen og erstattes av skog. Tilførsel av kunstgjødsel vil føre til økning av næringsstoffer og en overgang mot andre naturtyper som er preget av gjødsling.

Skjøtselsråd

Lokale og tradisjonell skjøtselsformer med beite og/eller slått bør videreføres der dette er kjent. Det er viktig å tilpasse dyreantall, husdyrslag og tidspunkt for beite til vegetasjonen på stedet. Beitefrie perioder i sommerhalvåret, og beiting med storfe i stedet for sau, er positivt for pollinerende insekter. Det kan også være aktuelt å holde sau unna lokaliteter med sjeldne arter. Naturtypen bør slås til tradisjonelt tidspunkt. Om dette ikke er kjent, bør en vente med slått til de fleste plantene har blomstret av og satt frø. Kratt, problemarter og fremmedarter bør fjernes regelmessig ved slått eller rydding.

3.2.1 Sanddyneeng

Hentet fra Artsdatabanken sin beskrivelse etter NiN 2:

https://artsdatabanken.no/Pages/238636/sanddyne-eng_med_klart_hevdpreg_eller

Sanddyneenger har et ekstensivt hevdpreg eller svakt preg av gjødsling, og forekommer i sanddyneområder på tørr mark. Dette er åpne enger dominert av lavvokste urter og gras, iblant med spredte busker, ofte med flekker av naken, erodert sand. Bunnsjiktet har varierende dekning med tørketolerante moser og lav. Gjengroingsstadier karakterisert av busker og lyng. Størsteparten av arealet som tilhørte denne kartleggingsenheten er gjødslet opp til Oppdyrket varig eng (T45) eller er i gjengroing etter opphør av beite for noen tiår tilbake. Enger i god hevd uten eller med svært lite gjødselspåvirkning kan ha innslag av beitemarksopp på høsten. Engene har fellestrekk med brune dyner (T21-C-3), og skilles fra T21 sanddynemark ved tydeligere innslag av semi-naturlige engarter og beitespor. De finnes i indre deler av sanddyneområder, og er gjerne mer grasdominert en sanddynemark (T21).

Figur 3 Bunessanden har store forekomster av både sanddynemark og sanddyneeng. En ny steintrapp kan ses i nedkant av bildet, og skal bidra til å kanalisere ferdselen. Foto: Mathilde N. Lorentzen

3.3 Boreal hei

Hentet fra Miljødirektoratets oversikt over naturtypen på nett:

<https://www.miljodirektoratet.no/tjenester/naturtyper/boreal-hei/>

Beskrivelse av naturtype

Boreal hei er en åpen (ikke tresatt) naturtype, dominert av dvergbusker/lyng, som røsslyng, dvergbjørk, krekling og einer. I kalkrike områder kan naturtypen være dominert av engplanter. Boreal hei er et resultat av hogst og rydding av skog og påfølgende sommerbeiting med husdyr. Naturtypen finnes i hele landet, men med tyngdepunkt i mellomboreal og nordboreal bioklimatisk sone. I Sør-Norge er den særlig knyttet til stølsområder i fjellet.

Boreal hei har sentral økosystemfunksjon ved at den inkluderer blant annet arter som finnes både i fjellet og i semi-naturlig eng. Boreal hei er på Norsk rødliste for naturtyper (2018) vurdert som sårbar (VU).

Påvirkninger

Boreal hei er avhengig av skjøtsel i form av moderat sommerbeite og rydding av busker og trær for ikke å gro igjen og gå over til skog.

Skjøtselsråd

Beitetrykket har tradisjonelt vært svakt og delvis tilfeldig i naturtypen, men bør være høgt nok til å forhindre reetablering av tre- og busksjikt. Husdyr som sau, geit, hest og tradisjonelle storferaser er gode beitedyr i boreal hei. Kombinert beite med flere husdyrslag, enten samtidig eller i veksling gjennom sesongen, kan være fordelaktig for artsmangfoldet og reduserer behovet for rydding av kratt og problemarter. Beiting med storfe i stedet for sau om sommeren kan være positivt for pollinerende insekter. Dette er fordi storfe beiter mindre på urter. Kratt, problemarter og fremmedarter bør fjernes regelmessig ved slått eller rydding. Einerkratt bør derimot ikke fjernes helt da det regulerer mikroklimaet og er viktig for flere arter.

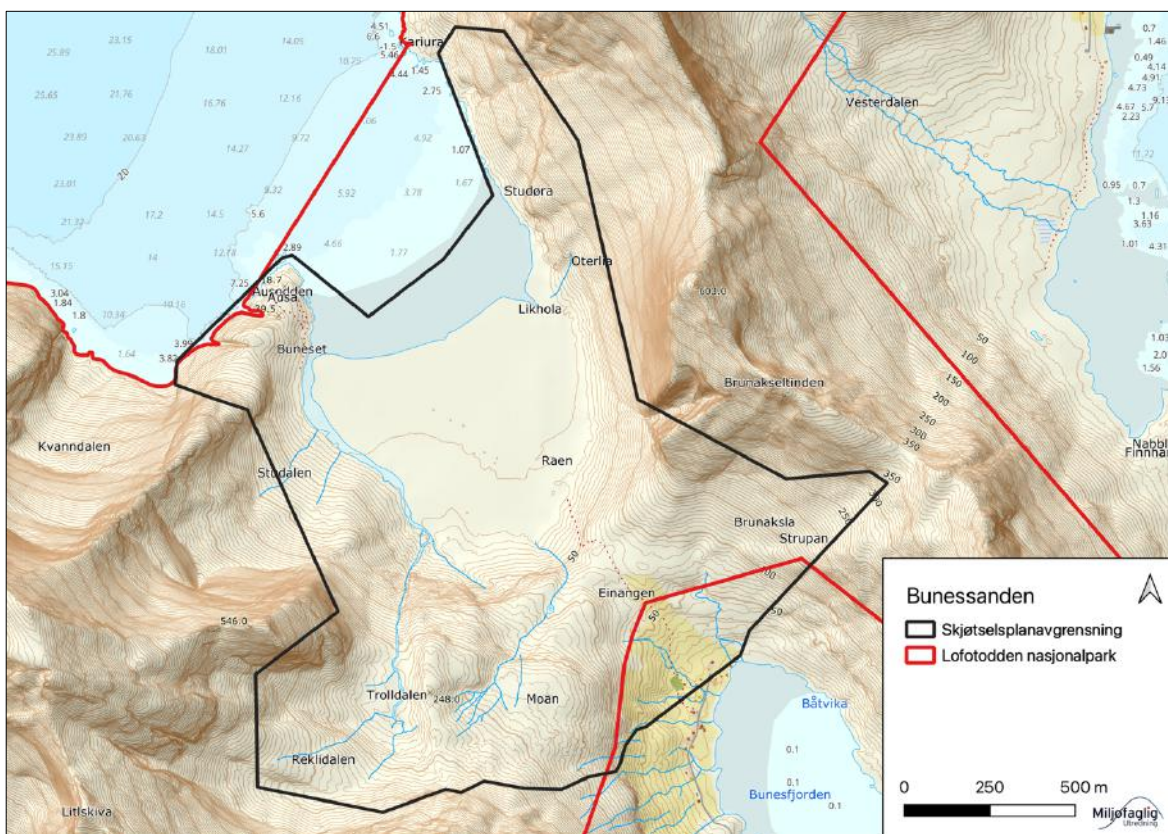
4 BUNESSANDEN

4.1 Avgrensning, beliggenhet og naturgrunnlag

Bunessanden ligger i Moskenes kommune, og er del av Lofotodden nasjonalpark i Nordland fylke. Hele området er del av et stort og viktig sammenhengende kystlandskap som betraktes som særegent og av nasjonal betydning. Bunessanden, inkludert Einangen og ned mot Bunesfjorden, består av store sanddyne- og engmiljøer. Området har stor topografisk variasjon, fra strand og sjø til fjell.

Det er mest næringsfattig berggrunn, med amfibolitt, hornblendegneis og glimmergneis (stedvis migmatittisk). Løsmassene er marine strandavsetninger, skredmateriale og flygesand. Sandforekomstene i området kan medføre ganske kalkkrevende vegetasjon, på tross av noe fattig berggrunn. Naturgeografisk ligger området i mellomboreal vegetasjonssone, og i klart oseanisk vegetasjonssesjon (O2).

Skjøtselsplanen avgrenses til å omfatte arealet fra Buneset til Bunesfjorden, via Bunessanden og Einangen, samt noe opp langs sidene. Dette utgjør rundt 2 km². I hovedsak følger avgrensningen de registrerte naturtypene semi-naturlig eng, sanddynemark og boreal hei.

Figur 4 Svart omriss viser skjøtselsplanarealet. Skjøtselsplanen avgrenses til å omfatte arealet fra Buneset til Bunesfjorden, via Bunessanden og Einangen, samt noe opp langs sidene. Dette utgjør rundt 2 km². I hovedsak følger avgrensningen de registrerte naturtypene semi-naturlig eng, sanddynemark og boreal hei.

Figur 5 Oversikt over deler av Bunessanden. Her er det både sanddynemark og semi-naturlig eng (sanddyneeng). Foto: Mathilde N. Lorentzen

4.2 Tidligere registreringer

Bunessanden er tidligere kartlagt i flere omganger, både gjennom ulike prosjekter, men også på frivillig basis. Gaarder m. fl. (2005) registrerte Vindstadorrådet som et svært viktig kulturlandskap med sandstrand, sanddyner, ugjødslet naturbeitemark og lisider som beites av sau. Beitetrykket ble da vurdert som litt lavt. I 2007 ble området kartlagt etter DN-håndbok 13 og resulterte i to naturtyper, sandstrand og sanddyne, av nasjonal verdi (A) (Klepsland m.fl. 2008).

I 2013 ble arter i området kartlagt, og det ble gjennomført en heldekkende kartlegging etter NiN1-metodikk av Hanssen, Gaarder & Alvereng (2013). I 2018 ble området kartlagt etter NIBIO sin kartleggingsinstruks (Haugen 2019). I 2021 ble deler av området kartlagt etter Miljødirektoratets instruks (Lorentzen 2021). Registreringer av naturmangfold på Bunessanden ligger tilgjengelig i Naturbase (Miljødirektoratet 2024b) og Artskart (Artsdatabanken 2024).

Under følger aktuelle rapporter om naturmangfoldet i Bunessanden (listen er ikke uttømmende):

- 2005: Registreringer i verdifulle kulturlandskap (Gaarder m. fl. 2005)
- 2007: Naturtypekartlegging i Moskenes (Klepsland m. fl. 2008)
- 2013: Naturtypekartlegging etter NiN 1.0 i Lofotodden nasjonalpark (Hanssen m. fl. 2013)
- 2018: Vegetasjonskartlegging i Moskenes (Haugen 2019)
- 2021: Fuglekartlegging i Lofotodden nasjonalpark (Eggen 2021)
- 2021: Forenklet konsekvensutredning av naturmangfold og skjøtselsråd for Bunessanden (Lorentzen 2021).

- 2022: Soppundersøkelser i forbindelse med Miljø-DNA. Jordal og Svingen Upubliseret.

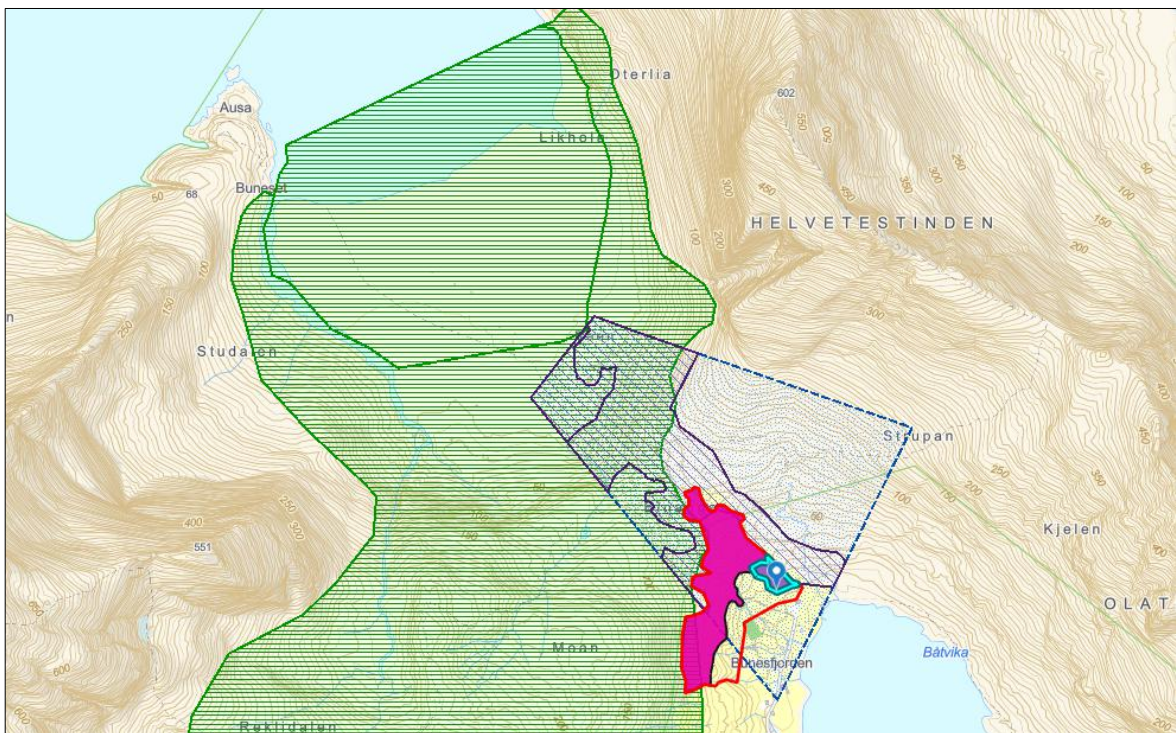
4.3 Naturtyper på/ved Bunessanden

4.3.1 Naturtyper etter DN-håndbok 13 og Miljødirektoratets instruks

Gaarder m. fl. (2005) registrerte Vindstadorrådet som et svært viktig kulturlandskap med sandstrand, sanddyner, ugjødslet naturbeitemark og lisider som beites av sau. Beitetrykket ble da vurdert som litt lavt. I 2007 ble området kartlagt etter DN-håndbok 13 og resulterte i to naturtyper, sandstrand og sanddyne, av nasjonal verdi (A) (Klepsland m.fl. 2008).

I 2021 ble deler av området kartlagt etter Miljødirektoratets instruks (2021), og to naturtyper ble identifisert. Sanddynemark strakk seg helt ut til vannkanten, ble vurdert til høy kvalitet, og er samtidig rødlistet som VU – sårbar naturtype. Naturbeitemark ble registrert i skråningen rundt hele stranden og over Einangen mot Vindstad. NiNtypene er vurdert til å være varierende mellom svakt til sterkt kalkrik eng og sanddyneeng med klart hevdpreg. Det beites ikke lengre i området, noe som gjør at naturbeitemarken får moderat kvalitet. Naturtypen er rødlistet under semi-naturlig eng som VU – sårbar.

I randsonen til nasjonalparken finnes skjøtselsavhengige miljøer som er tilknyttet til det som er registrert i nasjonalparken. Det ble vurdert som nødvendig å gjøre en tilleggskartlegging i 2024 med rødt omriss i figuren under. Dette omfatter også litt innenfor nasjonalparken, for å fange opp utstrekningen til slåttemarka, men mest utenfor. Arealet er avgrenset for å få fanget opp naturtyper ned mot Bunesfjorden. Det er registrert både etter NiN og Miljødirektoratets instruks, men figuren under viser kun sistnevnte. Rosa avgrensning viser slåttemark (slåttemarken fortsetter egentlig sørover, men det ble satt en prosjektavgrensning som stopper dette), og blå avgrensning viser naturbeitemark (grenser i øst mot tidligere kartlagt naturbeitemark).

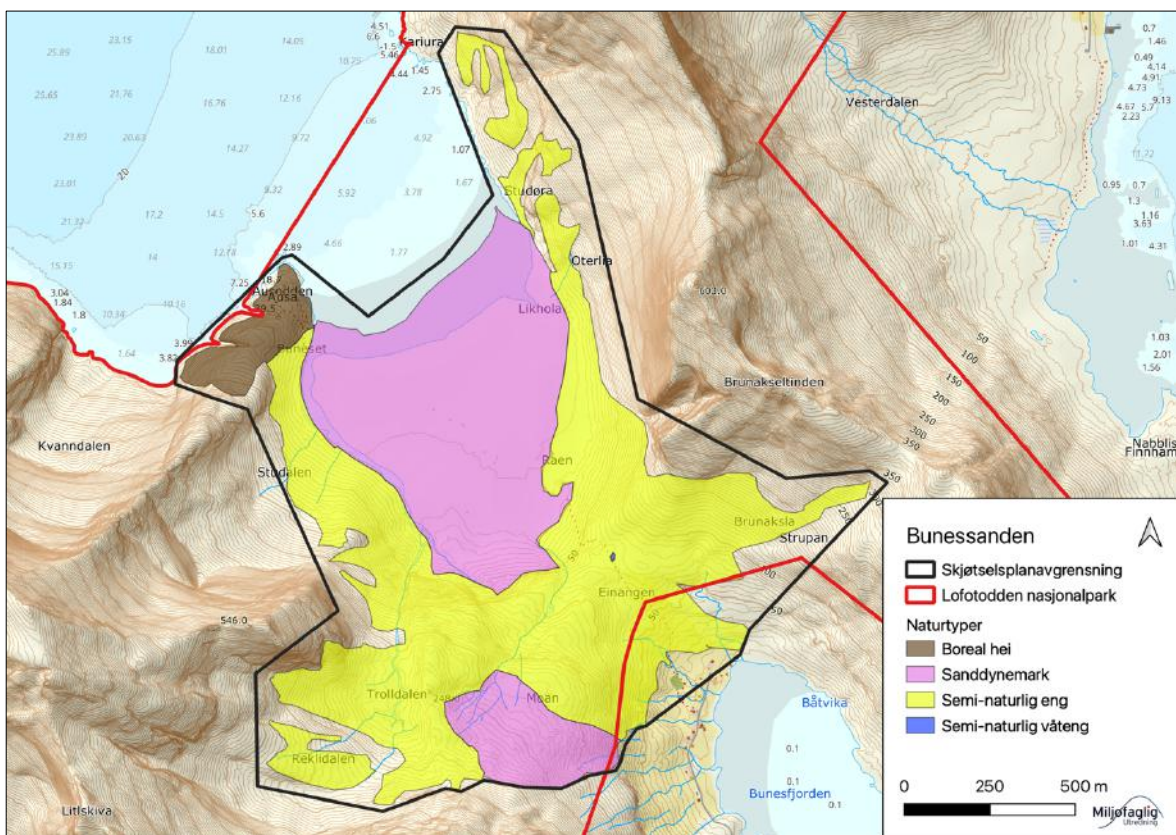

Figur 6 Bunessanden er tidligere registrert som sanddyne og sandstrand etter DN-håndbok 13 (grønn skravur). I tillegg ble deler av området kartlagt etter Miljødirektoratets instruks i 2021 (registrerte naturtyper er vis med lilla skravur). I 2024 ble et tilleggsareal ned mot Bunesfjorden kartlagt for naturtyper. Rødt avgrensning viser kartlagt areal i 2024, rosa område viser registrert slåttemark (denne fortsetter lengre sør, men er kuttet av prosjektgrensen), og blått område viser registrert naturbeitemark.

4.3.2 Naturtyper etter NiN

I 2013 ble det gjennomført en heldekkende naturtypekartlegging basert på metodikk NiN 1.0 (Hanssen m. fl. 2013). Dette ble gjennomført både i og utenfor skjøtelsplanarealet. Betegnelsene brukt til kartleggingen i NiN 1.0 har senere blitt oversatt til NiN 2. Innenfor skjøtelsplanarealet er det, etter NiN 2, registrert semi-naturlig eng (969 daa, kulturmarkseng), boreal hei (62 daa), semi-naturlig våteng (0,214 daa) og sanddynemark (621 daa), i tillegg til annen natur. I figuren under er vist hvor det er registrert semi-naturlig eng, boreal hei, semi-naturlig våteng og sanddynemark i skjøtelsplanområdet. Obs. Noen av disse naturtypene overlapper, men på figuren er den dominerende naturtypen vist.

Bunessanden (og Einangen og ned mot Bunessfjorden) er sterkt påvirket av sandavsetninger, noe som gir utslag i både vegetasjonen og naturtypene. Innen semi-naturlig eng er det særlig forekomst av sanddyneeng i området, en naturtype som ikke fantes i NiN 1. Sandavsetningene har gitt opphav til kalkrike enger og rasmarkheier, som har et spesielt artsmangfold.

Figur 7 Sanddynemark er vist i rosa, semi-naturlig eng i gult, boreal hei i brunt og semi-naturlig våteng i blått (lite areal på Einangen). Det er noe overlapp mellom naturtyper, og det er valgt å synliggjøre kun den dominerende. Resterende areal er annen natur. Svart omriss viser skjøtelsplanarealet.

4.3.3 Rødlistede naturtyper

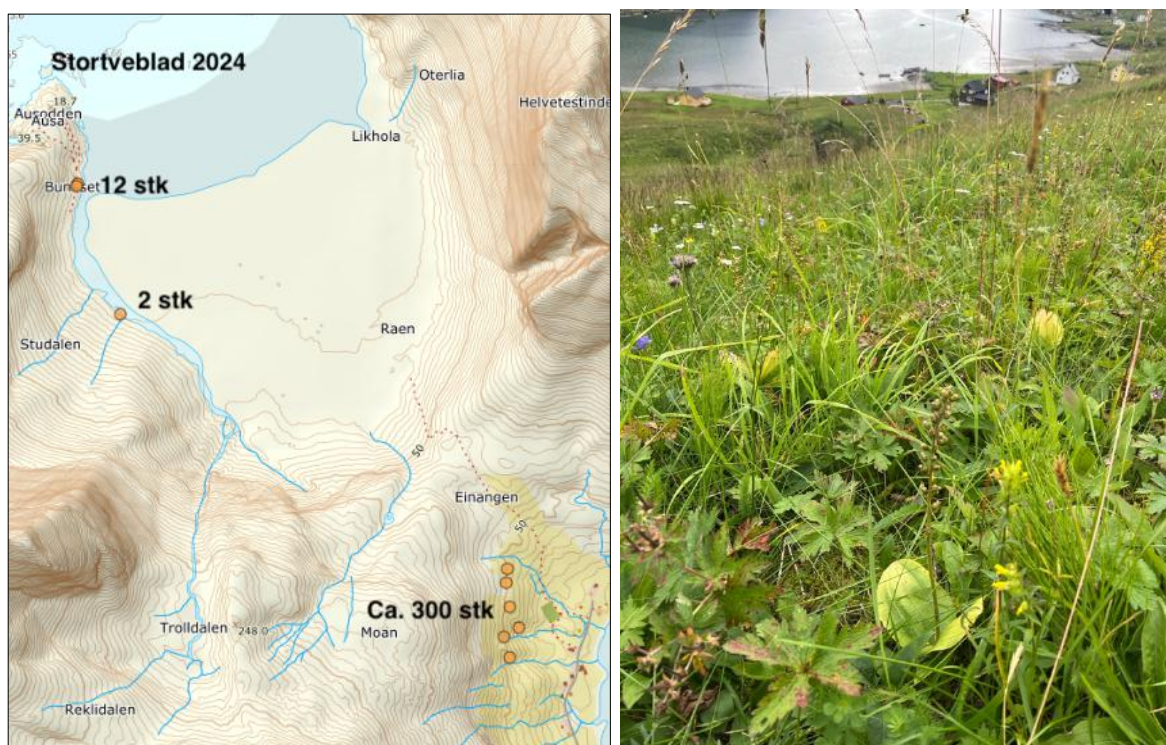
Etter norsk rødliste for naturtyper er Semi-naturlig eng, sanddynemark og boreal hei alle rødlistet som sårbar VU. Semi-naturlig våteng er vurdert som datamangel DD.

4.4 Artsmangfold

Karplanter

Sandavsetninger og kildedrag gir stor forskjell på kalknivået i området, noe som også gir utslag i karplantefloraen. Enkelte områder virket kalkfattige, mens andre kalkrike. De kalkrike miljøene var særlig sanddyneengene. I slike miljøer er det funnet arter som hvitkurle (VU, én observasjon i 2019), rødsildre (NT, mye ut mot Buneset), reinrose (NT, sanddyneengene), rødflangre (sanddyneengene rundt bunessanden), stortveblad (særlig i slåttemarken ovenfor Bunesfjorden), fjellfrøstjerne, fjellbakkestjerne, bakkesøte, tiriltunge, marinøkkel (særlig i den sparsomme vegetasjonen ut mot sanddynene), småengkall, grønnkurle, dunhavre, blåklokke, hårstarr og gulsildre.

Orkideer er det mange av her, særlig i sanddyneengene (hvitkurle, grønnkurle, stortveblad, skogmarihand, rødflangre, vårmarihand, breiflangre og småtveblad). Stortveblad er ny for området i 2024, og det ble påvist rundt 300 i slåttemarken ovenfor Bunesfjorden. Det ble påvist 12 + 2 ute ved Buneset (oransje prikker i kartet under). Det ble ikke undersøkt sør for det sørligste punktet, så der kan det finnes mer.

Figur 8 Stortveblad var ny for området i 2024. Det ble påvist rundt 300 stk i slåttemarken ovenfor Bunesfjorden, samt 12 + 2 ute ved Buneset (oransje prikker i kartet). Det ble ikke undersøkt sør for det sørligste punktet, så der kan det finnes mer. Til sammen utgjør dette over 300 stortveblad innenfor skjøtselsplanområdet. Dette er en kalkkrevende orkide med lang blomstringstid. Foto: Mathilde N. Lorentzen

Sopp

Soppfloraen ble undersøkt ekstra i feltsesongen 2024, og da med særlig fokus på beitemarkssopp da dette er sopper som er spesielt knyttet til kulturbetingede naturtyper og indikerer langvarig hevd med slått og/eller beite. Bunessanden, særlig sanddyneengene, har et spesielt mangfold av beitemarkssopp. Syv rødlistede arter er allerede påvist, slik som sauevokssopp (VU), grønn rødspore (NT) og gyllen vokssopp (NT). I tillegg har Bunessanden en helt ubeskrevet vokssopp (*hygrocybe sp.*). *Entoloma glaucodubium* er første funn i Lofoten, og er ikke vurdert på rødlista fra 2021 (og dermed usikker rødlistestatus).

Beitemarkssopp registrert i 2024 er vist i tabellen under, og en samleliste for alle registrerte sopp ved Bunessanden ligger i vedlegg 1. Med unntak av papegøyevokssopp og en foreløpig ukjent rødspore, er disse artene også påvist tidligere i dette området, jamfør Artskart (Artsdatabanken 2024). I tillegg ble det gjort soppundersøkelser i 2022, men resultatene er foreløpig ikke publisert i Artskart. Både naturtypene og disse soppartene er truet av endringer i bruken av kulturlandskapet med nedlegging av gårdsbruk, endrede driftsformer og sterk nedgang i beitebruk.

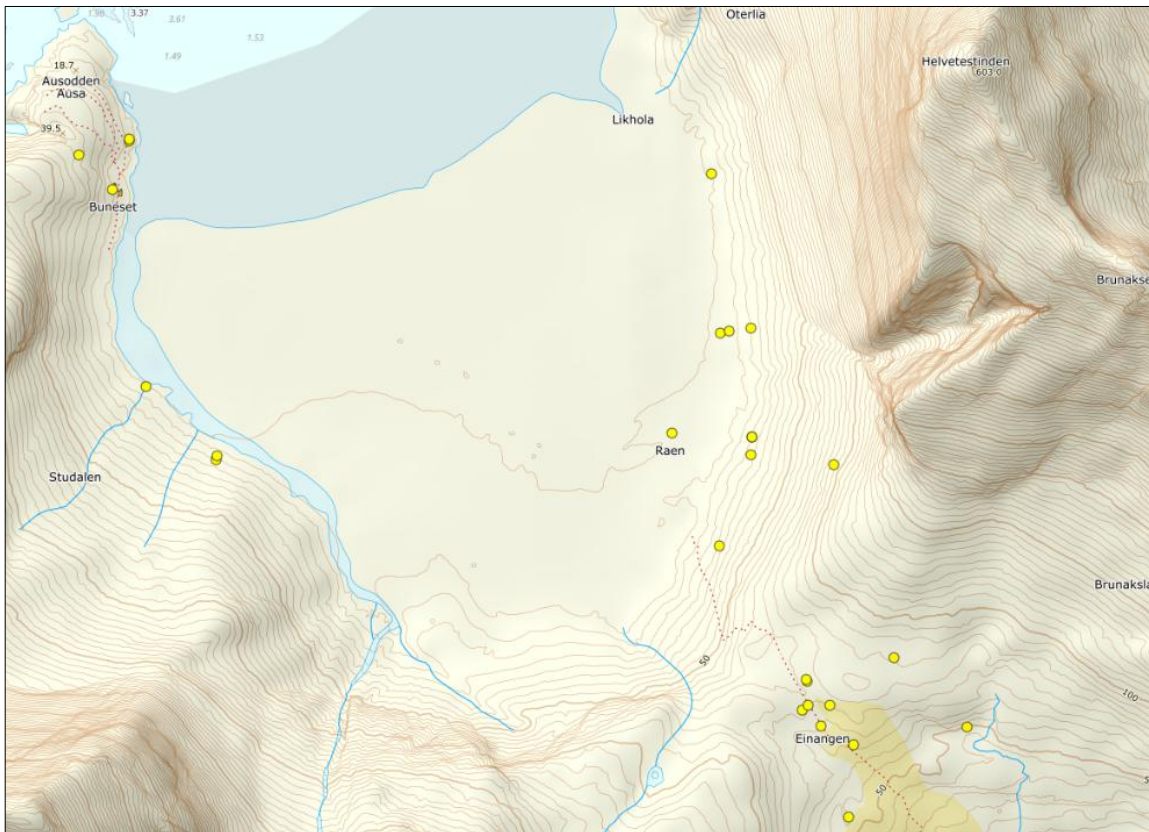
Flere beitemarkssopp er DNA-sekvensert eller skal sekvenseres, noe som har gitt og ventes å gi interessante resultater. Sekvensering er nødvendig for å bestemme mange beitemarkssopp, og har gitt svar på flere rødlistede arter ved Bunessanden. Ulike arter beitemarkssopp fruktifiserer til ulike tider på året, og ikke nødvendigvis hvert år. Dette gjør at det fortsatt er sannsynlig å finne flere arter her, også rødlistede.

Tabell 1. Følgende arter av beitemarkssopp ble påvist på beifaringen ved Bunessanden i september i 2024.

Norsk artsnavn	Vitenskapelig artsnavn	Funnsted	Kommentar
Papegøyevokssopp-gruppen	<i>Gliophorus psittacinus</i>	Einangen	Sendes til DNA-sekvensering
Rødspore sp.	<i>Entoloma sp.</i>		sendes til DNA-sekvensering
kjeglevokssopp-gruppen	<i>Hygrocybe conica</i>	Raen	sendes til DNA-sekvensering
Kritt vokssopp-gruppen	<i>Cuphophyllus virgineus</i>	Einangen	sendes til DNA-sekvensering
Gul småfingersopp	<i>Clavulinopsis corniculata</i>	Bunaset	

Figur 9 T.v. ukjent rødspore som skal sendes inn til DNA-sekvensering. T.h. en art i kjeglevokssoppgruppen. Begge funnet i sanddyneeng. Foto: Pål Alvereng

Figur 10 Beitemarksoppen ved Bunessanden er funnet på semi-naturlig eng, såkalt sanddyneeng (gule prikker, Artsdatabanken 2024).

Andre artsgrupper

Insektundersøkelser ved bruk av håv (1 kveld og morgen/dag), lysfelle (1 natt) og fallfelle (1 natt) ble gjennomført og resulterte i en økning fra kun et par arter registrert til rundt 39 arter (ikke alle er bestemt til art eller har en sikker bestemmelse). Det er blant annet sommerfugler, fluer, parasittvepser, teger, stankelbein og døgnflue. Ingen er rødlistede. Det var lyst om natten, slik at fellefangsten ble sparsom, men likevel noe fangst. Fallfellen hadde ingen effekt. Det er potensiale for å finne flere arter. Moser og lav er dårlig undersøkt, og her er det potensiale for flere interessante arter. 33 arter moser og lav er påvist, men kun fra Einangenområdet. I 2024 ble det sett antatt svampskållav ute ved buneseet.

Bunessanden og over mot Bunessjøen er viktig for fugl, både landområder og sjøen. Eggen (2021) skrev at 16 fuglearter hadde aktivitet tilknyttet hekking eller mulig hekking rundt Bunessjøen i 2021. Det var gjess, vadefugler, måke, rovfugl og spurvefugler. Tårnfalk ble antatt å ha reir i nærheten. På Bunessanden ble syv arter antatt hekkende i området, blant annet fiskemåke (VU), teist (NT) og tjeld (NT). Mellom steinblokkene på Bunessanden ble det i 2024 sett flere måkeunger som gjemte seg. Hare (NT) ble sett i 2024.

Tabell 2 Oversikt over insekter som ble registrert i 2024.

Artsnavn	Vitenskapelig navn	Kommentar
blek engmott	<i>Udea lutealis</i>	
blomsterfluer sp.	<i>Syrphidae sp.</i>	
brun bakkemåler	<i>Scotopteryx chenopodiata</i>	
Bryotropha sp.	<i>Bryotropha sp.</i>	
Caryocolum sp.	<i>Caryocolum sp.</i>	
engskumsikade?	<i>Philaenus spumarius?</i>	Usikker bestemmelse
Eudonia?	<i>Eudonia?</i>	Usikker bestemmelse

Artsnavn	Vitenskapelig navn	Kommentar
Evacanthus interruptus	<i>Evacanthus interruptus</i>	
fiolett jordløper	<i>Carabus violaceus</i>	
fjellkveldivikler	<i>Epinotia mercuriana</i>	
fjærmygg	<i>Chironomidae</i>	
fjærmøll	<i>Pterophoridae</i>	
fløyelsringvinge	<i>Erebia ligea</i>	
gressmarkfly	<i>Cerapteryx graminis</i>	
gul skyggevikler	<i>Eana osseana</i>	
humler sp.	<i>Bombus sp.</i>	
humler sp.	<i>Bombus sp.</i>	
hvitveislundmåler	<i>Mesotype didymata</i>	
kobberfly	<i>Chersotis cuprea</i>	
korsedderkopp?	<i>Araneus diadematus?</i>	Usikker bestemmelse
kort gressblomsterflue?	<i>Melanostoma mellinum?</i>	Usikker bestemmelse
Mecomma ambulans	<i>Mecomma ambulans</i>	
mjødurftflatvikler?	<i>Acleris aspersana?</i>	Usikker bestemmelse
olivenprydvikler	<i>Celypha lacunana</i>	
skumsikader sp.	<i>Aphrophoridae sp.</i>	
sommerfugler sp.	<i>Lepidoptera sp.</i>	
stankelbein		
Tipula sp.	<i>Tipula sp.</i>	
vandrekaålmøll	<i>Plutella xylostella</i>	
vepser sp.	<i>Hymenoptera sp.</i>	
vepser sp.	<i>Hymenoptera sp.</i>	
vinkelskogmåler?	<i>Dysstroma citrata?</i>	Usikker bestemmelse
åkerhumle?	<i>Bombus pascuorum?</i>	Usikker bestemmelse

Figur 11 Lysfellen ble forsøkt plassert på et mørkt og oversiktlig sted i på Bunessanden. Dette for å få lyset til å synes for insektene best mulig. Fangsten denne natten var sånn passe, og det er generelt vanskeligere når det er så lyst om nettene. Mellom blokkene var det måkeunger som gjemte seg. Foto: Mathilde N. Lorentzen

Figur 12 T.v. Fiolet jordløper, tredje funnet i Moskenes kommune. T.h. Dette er det første funnet av brun bakkemåler i nasjonalparken og Moskenes kommune. Arten er vanlig i landet, men med noe mer spredte funn i Nord-Norge. Foto: Mathilde N. Lorentzen

4.4.1 Rødlistede arter

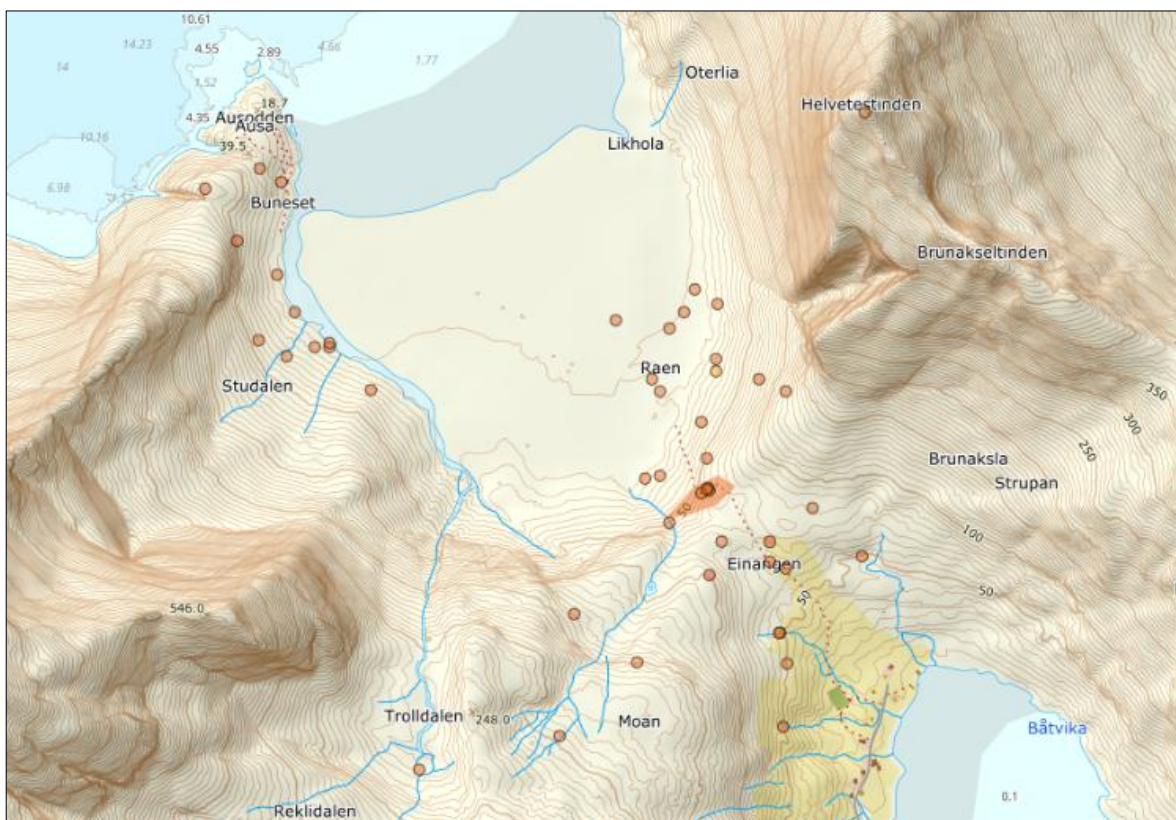
Det er registrert totalt omtrent 22 rødlistede arter i skjøtelsplanområdet ved Bunessanden (se tabell under). Mange er fugl (11, disse kan være noe unøyaktige), men syv er rødlistede beitemarkssopp. I tillegg har Bunessanden en helt ubeskreven vokssopp, ny for vitenskapen (*hygrocybe sp.*) (Lorentzen 2021). Dette viser at Bunessanden er viktig for artsmangfoldet. I tillegg er det registrert arter som reinrose (NT) og rødsildre (NT) i området, særlig i de kalkrike sandyneengene. I slike miljøer er det funnet arter som hvitkurle (VU, én observasjon i 2019).

Tvillingsiv (NT), knoppfjellrapp (NT) er vurdert til å ligge utenfor skjøtelsplanarealet. Snøbakkestjerne (NT) er vurdert til å være feilbestemt fjellbakkestjerne.

Tabell 3 Oversikt over registrerte rødlistede arter i skjøtelsplanarealet i Artskart per 13.12.2024. Artene er sortert på artsnavn. Obs. Enkelte funn kan være unøyaktig plassert, særlig fugl.

Norsk navn	Vitenskapelig navn	Kategori	Antall observasjoner
alke	<i>Alca torda</i>	VU	1
bruntannet rødspore	<i>Entoloma brunneoserrulatum</i>	DD	1
fiskemåke	<i>Larus canus</i>	VU	17
grønn rødspore	<i>Entoloma incanum</i>	NT	1
gråmåke	<i>Larus argentatus</i>	VU	2
gyllen vokssopp	<i>Hygrocybe aurantiosplendens</i>	NT	1
hare	<i>Lepus timidus</i>	NT	3
havelle	<i>Clangula hyemalis</i>	NT	1
hvitkurle	<i>Pseudorchis albida</i>	VU	1
krykkje	<i>Rissa tridactyla</i>	EN	1
makrellterne	<i>Sterna hirundo</i>	EN	2

Norsk navn	Vitenskapelig navn	Kategori	Antall observasjoner
reinrose	<i>Dryas octopetala</i>	NT	32
russelærvokssopp	<i>Cuphophyllus russocoriaceus</i>	NT	2
rødsildre	<i>Saxifraga oppositifolia</i>	NT	10
rødstilk	<i>Tringa totanus</i>	NT	1
sauevokssopp	<i>Neohygrocybe ovina</i>	VU	1
skifervokssopp	<i>Cuphophyllus lacmus</i>	NT	1
storskarv	<i>Phalacrocorax carbo</i>	NT	1
teist	<i>Cephus grylle</i>	NT	5
tjeld	<i>Haematopus ostralegus</i>	NT	6
tyrkerrødspore	<i>Entoloma turci</i>	NT	1
tyvjo	<i>Stercorarius parasiticus</i>	VU	3

Figur 13 Kart over rødlistede karplanter og sopp per 13.12.2024 i Artskart. Funn med grov nøyaktighet er ikke tatt med.

Figur 14 T.v. Bruntannet rødspore (DD) ble DNA-sekvensert i 2021 (Lorentzen 2021). Dette er det femte funnet i Nordland fylke, og det nest nordligste funnet i Norge (per 13.12.2024). T.h. Ubeskreven ny vokssopp-art for vitenskapen. Soppen er DNA-sekvensert, men foreløpig ikke beskrevet. Begge vokste i sanddyneengene ved Bunessanden (Lorentzen 2021). Foto: Mathilde N. Lorentzen

4.4.2 Fremmede arter

Ute ved Buneset samt ved gravplassen, er det registrert storhjelmsopp (HI). De virker ikke å ha spredd seg noe særlig, men kan være en trussel.

5 SKJØTSEL AV BUNESSANDEN

5.1 Grunnleggende data for skjøtelsesplanen

<p>Grunneiere:</p> <p>Mange andelsinnehavere. Ikke spesifisert nærmere.</p>	<p>Ansvar, skjøtsel:</p> <p>Lofotodden nasjonalparkstyre</p>	<p>Lokalitetsverdi i Naturbase:</p> <p>Sanddynemark - A-Svært viktig (DN-håndbok 13)</p> <p>Sandstrand - A-Svært viktig (DN-håndbok 13)</p> <p>Sanddynemark - Høy lokalitetskvalitet (Miljødirektoratets instruks)</p> <p>Naturbeitemark - Moderat lokalitetskvalitet (Miljødirektoratets instruks)</p> <p>Slåttemark - Moderat lokalitetskvalitet (Miljødirektoratets instruks)</p>
<p>Dato, utarbeiding av skjøtelsesplan:</p> <p>15.12.2024</p>	<p>Datoer for befaring:</p> <p>28.-29. juli og 23. september 2024</p>	
<p>Kontakt med bruker (telefon, befaring, e-post med mer.):</p> <p>Lofotodden nasjonalparkstyre har sendt ut et infoskriv til aktuelle grunneiere og Reinefjorden beitelag. Det er ikke lagt opp til grunneierkontakt utover dette.</p>		
<p>Skjøtelsesplan utformet av:</p> <p>Mathilde Norby Lorentzen og Pål Alvereng</p>	<p>Firma:</p> <p>Miljøfaglig Utredning AS</p>	
<p>Posisjon:</p> <p>UTM Sone 33 Ø415279, N7541367</p>	<p>Gnr/Bnr:</p> <p>3/1, 12/8, 12/11, 12/30, 12/3</p>	
<p>Nåværende areal for skjøtelsesplan / naturbaselokalitet:</p> <p>Sanddynemark: 621 daa</p> <p>Semi-naturlig eng: 969 daa (hvorav slåttemark 37 daa)</p> <p>Boreal hei: 62 daa</p> <p>Semi-naturlig våteng: 214 m²</p> <p>Totalt: 1652 daa (1,65 km²)</p>	<p>Del av verneområde:</p> <p>Ja</p> <p>VV00003401 Lofotodden nasjonalpark</p>	

5.2 Driftshistorie og dagens bruk

5.2.1 Tidligere bruk

Haugen (2019) har skrevet følgende om Buneset og Bunesfjorden: «Vegetasjonen rundt Bunesfjorden er sterkt prega av tidligere tiders høsting av naturressursene gjennom slått og husdyrbeiting. Langs vestsida av fjorden har trolig alt tilgjengelig areal vært utnytta som slåttemark, også oppe i fjellsidene. Det samme gjelder deler av østsida, særlig arealene rundt gårdene på Engelsnes. Høsting av slåttemarka på Vindstad ble gradvis avviklet på slutten av 1990-tallet, mens beitebruken rundt Bunesfjorden opphørte i 2006 (pers.med. Kjell Jakobsen).»

Lofotodden nasjonalpark skriver følgende på sine nettsider: «Ifølge boken «På et berg eg kalla mett» var det i 1920 to bruk på gården Bunes, med til sammen 21 personer. I 1944 eksploderte en mine som hadde drevet i land på Bunes. Husbonden, Kristian Bunes, ble drept av eksplosjonen, og hovedhuset ble ødelagt. Bunes ble fraflyttet like etter.»

En av de som har feriehus i Bunesfjorden, som er i familie med noen som bodde her, fortalte at man tidligere slo alt som kunne slås. Det ble slått helt ut mot havet, også fraktet høyet med båt tilbake til Bunesfjorden. Det var lite lagringsplass, så høyet som ikke fikk plass inne ble tatt med opp i lisdene. Der ble det lagt under berghamrer, for der var det tørt (pers. med. ukjent 2024).

5.2.2 Nåværende bruk

Reinefjorden grunneierlag har beitedyr ute på Vindstad, men det er ingen ved Bunesfjorden og Bunessanden. Det blir altså verken beitet eller slått innenfor skjøtselsplanområdet.

Dagens bruk er sterkt knyttet mot turisme. Bunessanden brukes som turmål og overnattingsplass for turister året rundt, men aller mest i sommersesongen.

Figur 15 Det blir ikke beitet eller slått lengre, annet enn litt slått rundt husene. Uten slått og beite kommer området på sikt til å gro igjen. Når først trærne har begynt å komme opp, kommer det til å gå raskt, og en kan allerede se oppslag av trær lengre ut i bunesfjorden. Foto Mathilde N. Lorentzen

5.3 Mål for skjøtsel

Det overordnede målet er å bevare de artsrike sand- og kulturpåvirkede områdene på Bunessanden og over mot Bunesfjorden.

Delmål:

- Området holdes åpent og uten økning av gjengroingsarter som bjørk.
- Opprettholde en variasjon i sandstabilisering, fra helt vegetasjonsløse sanddyner til vegetasjonsdekte sanddyneenger.
- Artsmangfoldet med beitemarkssopp, rødlistede og kalkkrevende arter skal opprettholdes.
- Slitasje skal holdes på et forsvarlig nivå.

5.4 Nylig gjennomførte tiltak

5.4.1 Stier

Under befaringen var det nylig anlagt grussti og trapper ned mot Bunessanden.

5.4.2 Husdyrbeite

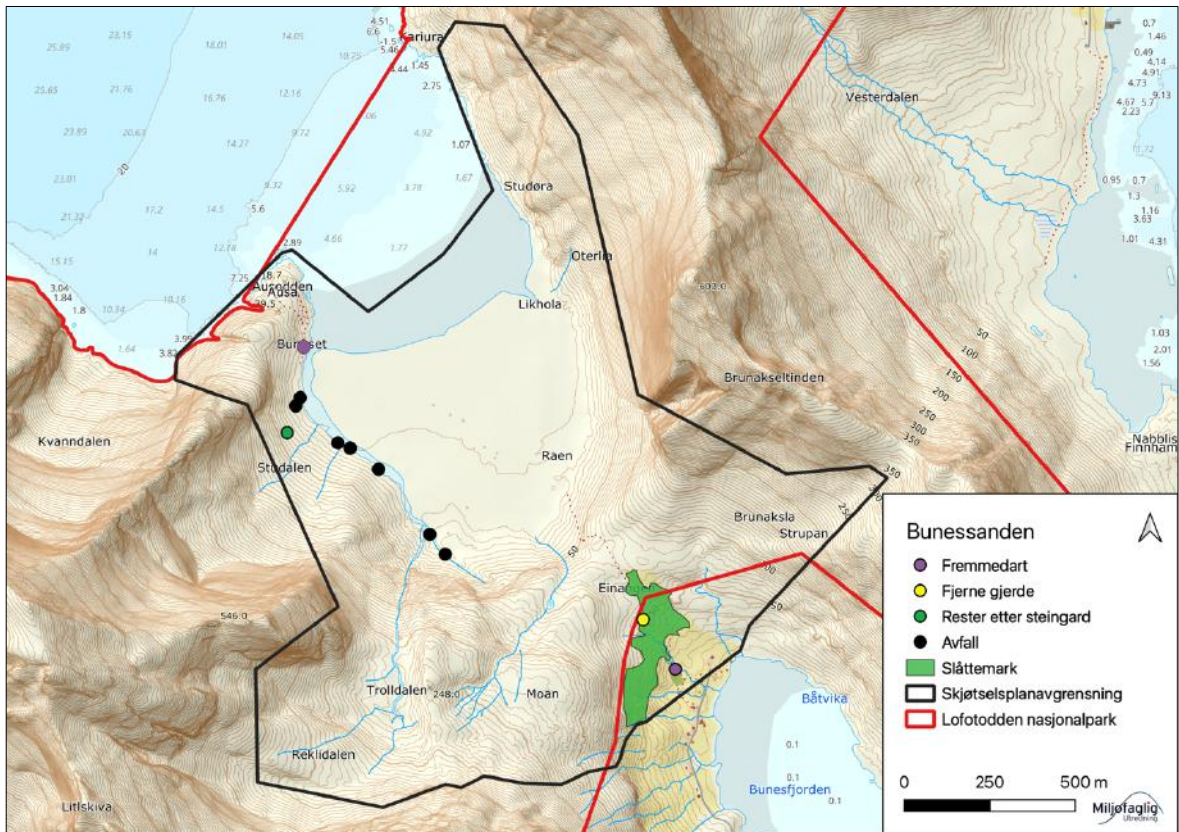
Det beites ikke lengre i skjøtelsesplanområdet. For å hindre gjengroing og for å ta vare på arts mangfoldet på semi-naturlig eng trengs det hevd i form av ekstensiv husdyrbeite og/eller slått.

5.4.3 Sjøppelrydding

Det er gjennomført årlig søppelrydding på Bunessanden. I tiltaksplanen til Lofotodden nasjonalpark er det satt opp årlig rydding (Lofotodden nasjonalparkstyre 2024).

5.5 Skjøtelsråd

Under er ulike skjøtelsråd presentert hver for seg. Det er snakk om fremmedarter, beiting, slått, restaurering av steingard, fjerning av fremmedarter, fjerning av søppel og fjerning av gammelt gjerde. Kartet under viser plasseringen til de ulike tiltakene, unntatt beite.

Figur 16 Kartet viser plasseringen til de ulike tiltakene, unntatt beite. Det er snakk om fremmedarter, slått, restaurering av steingard, fjerning av fremmedarter, fjerning av søppel og fjerning av gammelt gjerde.

5.5.1 Beiting

Det aller viktigste tiltaket er å få til tilstrekkelig beite i de skjøtselbetingede områdene på Bunessanden og over mot Bunesfjorden (semi-naturlig eng, sanddynemark og boreal hei, se figur 7). Området har lang historikk med både beite og slått, og det er den tradisjonelle driften, sammen med sandflukt som har formet området til slik det er idag. Nå har begge deler opphørt. Beite opphørte rundt 2006, og slått for mange år siden. Områdene gror derfor gradvis igjen, selv om dette tar lang tid. Når først trærne har begynt å komme opp, kommer det til å gå raskt, og en kan allerede se oppslag av trær lengre ut i Bunesfjorden. Det er sterkt ønskelig at beite gjenopptas, og det anbefales at det investeres i No-fence for å lette beiteholdet. Beite vil holde vegetasjonen nede og hindre opphopning av strø. Beiting vil også forårsake mange små sår i vegetasjonsdekket som letter etablering av konkurransesvake, kravfulle og dels rødlistede karplanter, og kan også være gunstig for en rekke sopp.

Aller helst bør beite gjennomføres på tradisjonelt vis, med de dyreslagene og antallet som opprinnelig gikk på beite her. Når en ikke har mulighet til å gjenoppta skjøtsel lik tradisjonell drift, med beite, dyreslag og slått, må gjennomføringen tilpasses dette og en må gjøre seg erfaringer og justeringer år for år. Dyretallet og type dyr må tilpasses beitekapasiteten i området. Ifølge Haugen (2019) er beitekapasiteten i området beregnet til å være om lag 150 sau pr. km² utmark, men at dette kun er en pekepinn. Dersom det begynner å komme opp oppslag til tross for beiting, må muligens beitetrykket økes eller andre tiltak iverksettes. Det samme gjelder dersom en ser at ikke-prefererte arter aldri beites.

Både sau, geit og lette storferaser kan være aktuelt, og sambeite eller vekselbeite er ofte positivt. Ødegaard m. fl. (2011) skriver at på sanddyner anbefales bruk av storfe da disse ikke er så selektive, relativt skånsomme mot urterik vegetasjon, og samtidig skaper livsmedium for arter i møkk. Trolig er det likevel sau som er mest sannsynlig å få til her, og det kan være vanskelig å få til sambeite eller vekselbeite i området. Det bør da velges saueraser som er lite kresne, som spiser

oppslag. Geit kan være aktuelt å bruke sammen med sau hvis dette er mulig, særlig i områder der oppslag har begynt å komme opp. Ved sambeiting eller vekselbeite utfyller dyrene hverandre ved at de beiter ulikt.

No-fence kan benyttes for å sikre et tilstrekkelig beitetrykk i de skjøtselsbetingede områdene, og en kan om nødvendig dele inn i delområder ved bruk av dette. Dette gjør beitehold, inkludert oppsyn og innsamling, enklere. Det er samtidig viktig å påpeke at det er bedre med beite enkelte år enn aldri. Ved å dele opp i delområder kan en også justere beitetidspunktene. Et forslag til prioritert skjøtselsområde (beiteområde) er vist i figuren under.

Sau kan godt beite i de semi-naturlige engene om våren (frem til orkideene begynner å komme opp i midten av juni) og/eller høsten (fra august og utover). For områder med orkideer, slik som innenfor prioritert skjøtselsareal, er det viktig å holde sau unna i blomstringstid siden sau gjerne spiser orkideer. Det er ønskelig at engene er godt beitet ned når sesongen er over, og områder med mer vegetasjon og mindre åpen sand tåler/bør ha et høyere beitetrykk enn de som har mye åpen sand og sparsom vegetasjon. Når dyra ikke går på engene, kan de beite i rasmarkengene, nede ved bebyggelsen i Bunesfjorden og den boreale heia. For beitetidspunkter er det uansett viktig å se til tradisjonell drift i området, og gjøre seg erfaringer underveis for å kunne tilpasse.

Areal i skjøtselsplanen der det anbefales beite og bruk av No-fence:

Sanddynemark: 621 daa

Semi-naturlig eng: 969 daa

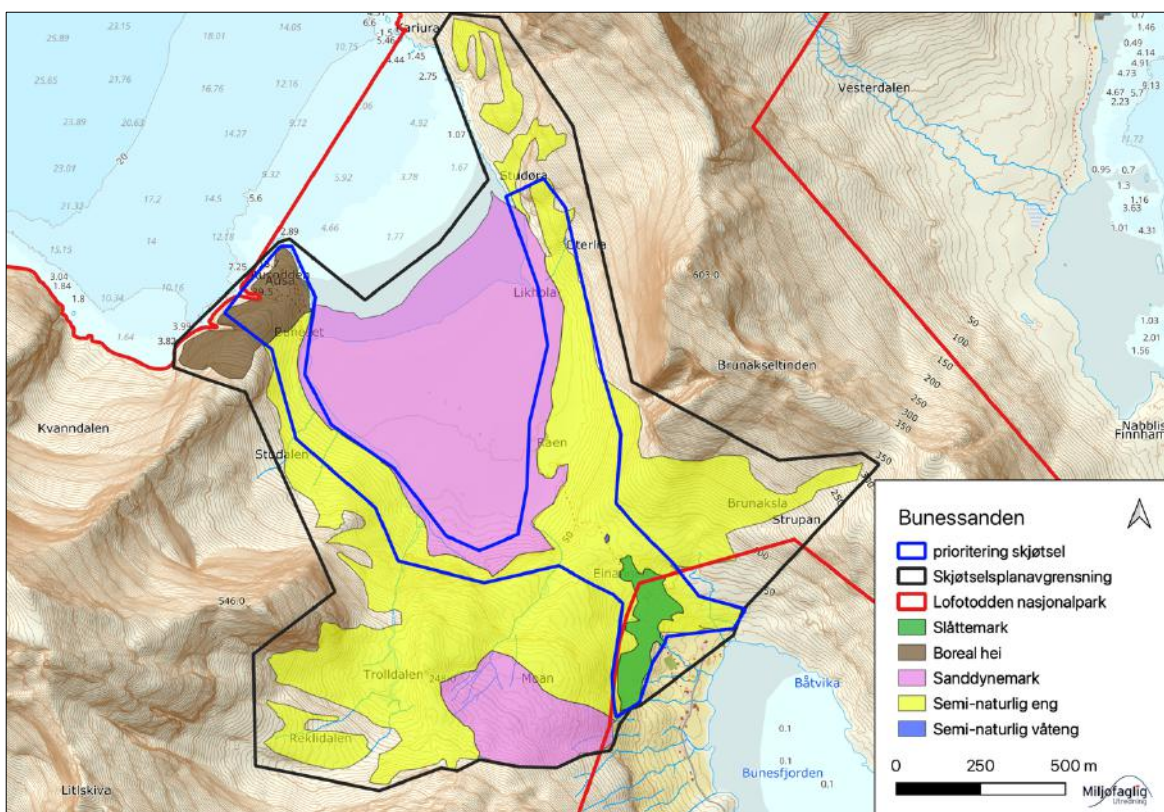
(hvorav slåttemark 37 daa, her bør slått gjennomføres før høstbeite)

Boreal hei: 62 daa

Semi-naturlig våteng: 214 m²

Totalt: 1652 daa (1,65 km²)

Prioritert areal: 497 daa

Figur 17 Foreslått prioritert skjøtselsareal for beite er vist innenfor blå avgrensning, men hele området burde beites hvis mulig. Det er også dette avgrensede arealet som har flest orkideer, og som ikke bør beites under blomstringen. Under blomstringen er det bedre at beitedyra går lengre opp i lisidene, eller utenfor skjøtselplanområdet.

5.5.2 Slått

Før slo en alt som kunne slås i området, men nå er det særlig ett område som skiller seg ut som slåttemark. Området ligger i lia ovenfor Bunesfjorden og er svært urterik (i motsetning til nedenfor der mjøddurt dominerer). Sein slått er viktig, for da får stortveblad og andre orkideer satt frø. Slåtten kan gjøres etter 15. august, og gjerne i september/oktober, med påfølgende tørking og fjerning av graset. Slåtten kan gjennomføres med tohjulsslåmaskin, ljà eller ryddesag, avhengig av bratthet og hva en har tilgang på. Fjerning av graset er viktig, for å hindre opphopning av strø. Dersom slått er vanskelig å få til, kan det kanskje være mer aktuelt å dele opp slåttemarka i ulike delområder, der én del slås hvert år. Det er uansett bedre med slått enkelte år enn aldri.

Semi-naturlig eng: hvorav slåttemark 37 daa

Figur 18 Slåttemarken strekker seg bortover i lia, ovenfor der mjøddurt dominerer. I slåttemarka er det blant annet rundt 300 stortveblad. Det er noen steiner i lia, men ellers er det sand. Steinene kan ha rast ned fra høyere opp. Slåttemarken bør slås og beites, men noe er bedre enn ingenting. Slik det er nå er det lite gjengroing, men dette kan endre seg raskt når trær begynner å få fotfeste. Foto: Mathilde N. Lorentzen

5.5.3 Fjerne søppel og gammelt gjerde

Flere steder på Bunesanden ble det registrert søppel (Figur 16). I hovedsak gjelder dette langs kanten av sandstranden, med avfall som har kommet med sjøen. Fjerning av dette bør gjøres årlig, i tråd med tiltaksplanen i forvaltningsplanen til Lofotodden nasjonalpark (Lofotodden nasjonalparkstyre 2024).

Et gammelt gjerde som går i deler av slåttemarken ned mot Bunesfjorden anbefales fjernet, da det nå er rustent, delvis nedgravd og ikke lenger har en funksjon.

Figur 19 T.v. I slåttemarken ned mot Bunessanden er det rester etter et gammelt gjerde. Dette burde fjernes siden det nå ikke har noen funksjon og delvis ødelagt og nedgravd i sanden. T.h. Flere plasser ligger det søppel som har drevet i land fra sjøen. Det er særlig innunder stein at det samler seg. Det er allerede rydding på Bunessanden, men dette viser at det fortsatt vil være behov for rydding fremover også. Foto: Mathilde N. Lorentzen

5.5.4 Restaurere steingard

Ute ved Bunessanden er det rester etter en gammel steingard (se figur under). Denne kan være aktuell å restaurere, i hvert fall delvis, ved å legge på plass steiner som har falt av. Den er ganske liten, og har ikke høy prioritering. Dersom det er tilsvarende andre steder i skjøtselsplanarealet er disse også aktuelle.

5.5.5 Hindre spredning av fremmedarter

Det er to forekomster av storhjelms (HI) i området. Den er både ute ved den gamle husmannsplassen på stranden, og ved gravplassen ned mot Bunesfjorden. Spredning må unngås, og oppslag som kommer opp rundt bør fjernes. Slik det er nå, er ikke forekomstene her et stort problem, men kan på sikt bli dette hvis de begynner å spre seg utover. Eksempelvis kan planten spre seg dersom en flytter på sandmasser der planten har rotsystem.

Figur 20 T.v. Storhjelmsblomst ved gravplassen. T.h. Gammel steingard ved Bunessanden. Foto: Mathilde N. Lorentzen

5.6 Oppfølging av planen

Det anbefales at området sjekkes av mose- og laveksperter, da det potensielt kan huse interessante arter. I tillegg er ytterligere sopp- og insektundersøkelser aktuelt i slike særpregede miljøer som dette. Ved revidering bør det gjøres en ny optelling av stortveblad, samt sjekke forekomsten av hvitkurle. Det bør være på samme nivå som nå, og ikke minke. Det samme gjelder marinøkkel og rødflangre, men disse er vanskelig å telle opp i dette området.

Det anbefales at planen revideres i 2034. Det bør samtidig gjennomføres ny naturtypekartlegging og avgrensning etter gjeldende metodikk.

Figur 21 Ved Buneset, nærmest bygget, ble det talt opp 11 (nærmeste rød avgrensning) + 1 (lengst bort) stortveblad. Det ble også sett rundt 300 i slåttemarken ned mot Bunessanden. Arten er ny for skjøtelsesplanområdet. Foto: Mathilde N. Lorentzen

6 KILDER

- Artsdatabanken. 2018. Norsk rødliste for naturtyper 2018. Hentet 27.11.2024.
<https://www.artsdatabanken.no/rodlisefornaturtyper>
- Artsdatabanken. 2021. Norsk rødliste for arter 2021.
<https://www.artsdatabanken.no/rodliseforarter/2021>
- Artsdatabanken 2024. Artskart. <http://artskart.artsdatabanken.no/>
- Bratli, H., Halvorsen, R., Bryn, A., Arnesen, G., Bendiksen, E., Jordal, J.B., Svalheim, E.J., Vandvik, V., Velle, L.G., Øien, D.-I. & Aarrestad, P.A. 2019. Beskrivelse av kartleggingsenheter i målestokk 1:5000 etter NiN versjon 2.2.0. – Natur i Norge (versjon 2.2.0): 1-311 (Artsdatabanken, Trondheim; <http://www.artsdatabanken.no>.)
- Eggen, M. 2021. Kartlegging av fugl i Lofotodden nasjonalpark i 2021. Beskrivelse av metodikk og sammenstilling av funn. NOF-notat 2021-12. 29 s.
- Eilertsen, S. M. 2013. Verneplan for Lofotodden Nasjonalplan. Landbruksaktivitet og landbruksinter-esser innenfor utredningsområdet for nasjonalparken, konsekvenser ved eventuelt vern. Bio- forsk Rapport Vol. 8
- Elven, R., Alm, T., Edvardsen, H., Fjelland, M., Fredriksen, K. E. og Johansen, V. 1988a. Botaniske verdier på havstrender i Nordland. B Beskrivelser for regionene Nord-Helgeland og Salten. Økoforsk rapport 2B. 404 s.
- Gaarder, G. et al. 2005. Rapport fra registreringer i Verdifulle kulturlandskap i Nordland 2003-2004.
- Hanssen, U., Gaarder, G. & Alvereng, P. 2013. Naturtypekartlegging etter NiN på Lofotodden, Nord-land fylke. Miljøfaglig Utredning, rapport 2013-39. 67 s. + vedlegg. ISBN 978-82-8138-679-2
- Haugen, F.-A. 2019. Vegetasjon og beite i områdene Bunesfjorden-Buneset og Kjerkfjorden-Horseid. NIBIO Rapport 5(35) 2019
- Klepsland, J. T. et al. 2008. Naturtypekartlegging i Moskenes og Værøy 2007. BioFokus-rapport 2008-14. ISBN 978-82-8209-043-8
- Kvalshaug, O.-J. 2021. Besøksstrategi for Lofotodden nasjonalpark. Lofotodden nasjonalparkstyre. Rapport 1
- Lofotodden nasjonalparkstyre. 2024. Forvaltningsplan Lofotodden nasjonalpark.
- Lorentzen, M. N. 2021. Buessanden i Moskenes kommune. Forenklet konsekvensutredning av naturmangfold og skjøtselsråd. Miljøfaglig Utredning rapport 2021-55, ISBN 978-82-345-0220-0.
- Miljødirektoratet. 2024a. Kartleggingsinstruks – kartlegging av terrestriske naturtyper etter NiN2.
- Miljødirektoratet 2024b. Naturbase.
<http://geocortex.dirnat.no/silverlightviewer/?Viewer=Naturbase>
- Ødegaard, F., Brandrud, T. E., Erikstad, L., Evju, M., Fjellberg, A., Gjershaug, J. O. og Often, A. 2011a. Faglig grunnlag for handlingsplan for sanddynemark. NINA Rapport 809. 55 s.
- Ødegaard, F., Brandrud, T.E., Hansen, L.O., Hanssen, O., Öberg, S., Sverdrup-Thygeson, A. 2011b. Sandområder -et hotspot-habitat. Sluttrapport under ARKO-prosjektets periode II – NINA Rapport 712. 82 s.

VEDLEGG 1 - ARTSLISTE

Nedenfor er en sammenstilling av registrerte funn av arter i på Bunesanden og over mot Bunesfjorden. Lista omfatter egne funn i 2024 og registreringer på Artskart (Artsdatabanken 2024, hentet 13.12.2024).

KARPLANTER

Norsk navn	Vitenskapelig navn	Kategori	Antall observasjoner
aksfrytle	<i>Luzula spicata</i>	LC	1
bakkesoleie	<i>Ranunculus acris</i>	LC	1
bakkesøte	<i>Gentianella campestris</i>	LC	23
bergfrue	<i>Saxifraga cotyledon</i>	LC	1
bergrubloom	<i>Draba rupestris</i>	LC	2
bitterbergknapp	<i>Sedum acre</i>	LC	2
bleiksøte	<i>Gentianella aurea</i>	LC	14
bleikvier	<i>Salix hastata</i>	LC	2
blåklokke	<i>Campanula rotundifolia</i>	LC	5
blåknapp	<i>Succisa pratensis</i>	LC	8
blåkoll	<i>Prunella vulgaris</i>	LC	2
blårapp	<i>Poa glauca</i>	LC	1
breiflangre	<i>Epipactis helleborine</i>	LC	1
buestarr	<i>Carex maritima</i>	LC	3
dunhavre	<i>Avenula pubescens</i>	LC	5
dvergjamne	<i>Selaginella selaginoides</i>	LC	4
engfiol	<i>Viola canina subsp. canina</i>	LC	1
engkarse	<i>Cardamine pratensis</i>	LC	2
engsoleie	<i>Ranunculus acris subsp. acris</i>	LC	2
fjellarve	<i>Cerastium alpinum</i>	LC	2
fjellbakkestjerne	<i>Erigeron borealis</i>	LC	7
fjellblåklokke	<i>Campanula rotundifolia subsp. groenlandica</i>	LC	2
fjellfiol	<i>Viola biflora</i>	LC	1
fjellfrøstjerne	<i>Thalictrum alpinum</i>	LC	6
fjellgulaks	<i>Anthoxanthum nipponicum</i>	LC	1
fjellkvein	<i>Agrostis mertensii</i>	LC	1
fjellmarikåpe	<i>Alchemilla alpina</i>	LC	7
fjellrapp	<i>Poa alpina</i>	LC	1
fjellrundbelg	<i>Anthyllis vulneraria subsp. lapponica</i>	LC	1
fjellsmelle	<i>Silene acaulis</i>	LC	6
fjellsnelle	<i>Equisetum variegatum</i>	LC	3
fjellsoleie	<i>Ranunculus subborealis subsp. pumilus</i>	LC	1
fjelltistel	<i>Saussurea alpina</i>	LC	4
fjærekoll	<i>Armeria maritima</i>	LC	1
fjærereddik	<i>Cakile maritima subsp. maritima</i>	LC	1
fjæresaltgras	<i>Puccinellia maritima</i>	LC	1
fjæresauløk	<i>Triglochin maritima</i>	LC	1

Norsk navn	Vitenskapelig navn	Kategori	Antall observasjoner
fjæresøte	<i>Gentianopsis detonsa</i>	LC	1
flekkmure	<i>Potentilla crantzii</i>	LC	4
fuglevikke	<i>Vicia cracca</i>	LC	6
gjerdevikke	<i>Vicia sepium</i>	LC	1
grannmarikåpe	<i>Alchemilla filicaulis</i>	LC	1
grønnekurle	<i>Dactylorhiza viridis</i>	LC	2
grå fjellarve	<i>Cerastium alpinum subsp. alpinum</i>	LC	1
gulaks	<i>Anthoxanthum odoratum</i>	LC	5
gullris	<i>Solidago virgaurea</i>	LC	6
gulsildre	<i>Saxifraga aizoides</i>	LC	8
gåsemure	<i>Potentilla anserina subsp. anserina</i>	LC	1
harerug	<i>Bistorta vivipara</i>	LC	14
hestehov	<i>Tussilago farfara</i>	LC	1
hundegras	<i>Dactylis glomerata</i>	LC	1
hundekjeks	<i>Anthriscus sylvestris</i>	LC	2
hvitbladtistel	<i>Cirsium heterophyllum</i>	LC	3
hvitkurle	<i>Pseudorchis albida</i>	VU	1
høymol	<i>Rumex longifolius</i>	LC	1
hårstarr	<i>Carex capillaris</i>	LC	3
ishavskjempe	<i>Plantago maritima subsp. subpolaris</i>	LC	2
ishavsreddik	<i>Cakile maritima subsp. islandica</i>	LC	5
kattefot	<i>Antennaria dioica</i>	LC	1
kildemjølke	<i>Epilobium alsinifolium</i>	LC	1
kjerteløyentrøst	<i>Euphrasia stricta</i>	LC	1
lodnebergknapp	<i>Sedum villosum</i>	LC	1
lodnerublom	<i>Draba incana</i>	LC	1
lundrapp	<i>Poa nemoralis</i>	LC	1
marinøkkel	<i>Botrychium lunaria</i>	LC	12
matsyre	<i>Rumex acetosa</i>	LC	1
mjødurt	<i>Filipendula ulmaria</i>	LC	6
mjølkeslekta	<i>Epilobium</i>	NE	1
myrfrytle	<i>Luzula sudetica</i>	LC	1
nordlig strandarve	<i>Honckenya peploides subsp. diffusa</i>	LC	2
polarrødsvingel	<i>Festuca rubra subsp. richardsonii</i>	LC	1
polarsnelle	<i>Equisetum arvense subsp. alpestre</i>	LC	1
reinrose	<i>Dryas octopetala</i>	NT	31
rogn	<i>Sorbus aucuparia</i>	LC	1
rosenrot	<i>Rhodiola rosea</i>	LC	3
rundbelg	<i>Anthyllis vulneraria</i>	LC	3
ryllik	<i>Achillea millefolium</i>	LC	12
rynkevier	<i>Salix reticulata</i>	LC	3
rypebær	<i>Arctous alpina</i>	LC	1
rød jonsokblom	<i>Silene dioica</i>	LC	2
rødflangre	<i>Epipactis atrorubens</i>	LC	45
rødsildre	<i>Saxifraga oppositifolia</i>	NT	9
sandsiv	<i>Juncus balticus</i>	LC	3
seterfrytle	<i>Luzula multiflora subsp. frigida</i>	LC	1

Norsk navn	Vitenskapelig navn	Kategori	Antall observasjoner
skarmarikåpe	<i>Alchemilla wichurae</i>	LC	1
skogfiol	<i>Viola riviniana</i>	LC	1
skogmarihand	<i>Dactylorhiza maculata subsp. fuchsii</i>	LC	1
skogstorkenebb	<i>Geranium sylvaticum</i>	LC	4
skogsvever	<i>Hieracium murorum agg.</i>	NE	1
sløke	<i>Angelica sylvestris</i>	LC	1
smyle	<i>Avenella flexuosa</i>	LC	1
småengkall	<i>Rhinanthus minor</i>	LC	8
smågrønnekurle	<i>Dactylorhiza viridis subsp. viridis</i>	LC	7
småsyre	<i>Rumex acetosella</i>	LC	1
småtvblad	<i>Neottia cordata</i>	LC	1
snøsøte	<i>Gentiana nivalis</i>	LC	1
stjerneskjerm	<i>Astrantia major</i>	LO	1
storhjelme	<i>Aconitum napellus</i>	HI	2
stortvblad	<i>Neottia ovata</i>	LC	9
storfier	<i>Salix myrsinifolia</i>	LC	1
strandarve	<i>Honckenya peploides</i>	LC	5
strandkjempe	<i>Plantago maritima</i>	LC	6
strandreddik	<i>Cakile maritima</i>	LC	3
strandrug	<i>Leymus arenarius</i>	LC	2
strandør	<i>Phalaris arundinacea</i>	LC	2
strandsmelle	<i>Silene uniflora</i>	LC	2
strengstarr	<i>Carex chordorrhiza</i>	LC	1
svartopp	<i>Bartsia alpina</i>	LC	2
sølvbunke	<i>Deschampsia cespitosa subsp. cespitosa</i>	LC	5
teiebær	<i>Rubus saxatilis</i>	LC	5
tepperot	<i>Potentilla erecta</i>	LC	2
tettegras	<i>Pinguicula vulgaris</i>	LC	1
tiriltunge	<i>Lotus corniculatus</i>	LC	15
trillingsiv	<i>Juncus triglumis</i>	LC	1
tuesildre	<i>Saxifraga cespitosa</i>	LC	1
ugrasarve	<i>Cerastium fontanum subsp. vulgare</i>	LC	1
vassarve	<i>Stellaria media</i>	LC	1
vendelrot	<i>Valeriana sambucifolia</i>	LC	1
vill-løk	<i>Allium oleraceum</i>	LC	1
vårmarihand	<i>Orchis mascula</i>	LC	5

SOPP

Norsk navn	Vitenskapelig navn	Kategori	Antall observasjoner
bruntannet rødspore	<i>Entoloma brunneoserrulatum</i>	DD	1
dynereddiksopp	<i>Hebeloma dunense</i>	LC	2
grønn rødspore	<i>Entoloma incanum</i>	NT	1
gul småfingersopp	<i>Clavulinopsis corniculata</i>	LC	2
gyllen vokssopp	<i>Hygrocybe aurantiosplendens</i>	NT	1
kjeglevokssopp-gruppen	<i>Hygrocybe conica coll.</i>	LC	5
kritt vokssopp-gruppen	<i>Cuphophyllus virgineus coll.</i>	LC	1
lillagrå rødspore	<i>Entoloma griseocyaneum</i>	NT	1
papegøye vokssoppgruppen	<i>Gliophorus psittacinus</i>	LC	2
russelærvokssopp	<i>Cuphophyllus russocoriaceus</i>	NT	1
Rødspore	<i>Entoloma sp.</i>		1
sauevokssopp	<i>Neohygrocybe ovina</i>	VU	1
skifervokssopp	<i>Cuphophyllus lacmus</i>	NT	1
småkøllesopper	<i>Clavulinopsis</i>	NE	1
spiss vokssopp	<i>Hygrocybe acutoconica</i>	LC	4
trevlesopper	<i>Mallocybe</i>	NE	1
tuekøllesopp	<i>Clavaria fragilis</i>	LC	1
tyrkerrødspore	<i>Entoloma turci</i>	NT	1
Vokssopp	<i>Hygrocybe</i>	NE	1
	<i>Entoloma glaucodubium</i>	NE	1
	<i>Mallocybe leucoloma</i>	NE	1

INSEKTER

Artsnavn	Vitenskapelig navn	Kommentar
blek engmott	<i>Udea lutealis</i>	
blomsterfluer sp.	<i>Syrphidae sp.</i>	
brun bakkemåler	<i>Scotopteryx chenopodiata</i>	
Bryotropha sp.	<i>Bryotropha sp.</i>	
Caryocolum sp.	<i>Caryocolum sp.</i>	
engskumsikade?	<i>Philaenus spumarius?</i>	Usikker bestemmelse
Eudonia?	<i>Eudonia?</i>	Usikker bestemmelse
Evacanthus interruptus	<i>Evacanthus interruptus</i>	
fiolett jordløper	<i>Carabus violaceus</i>	
fjellkveldevikler	<i>Epinotia mercuriana</i>	
fjærmygg	<i>Chironomidae</i>	
fjærmøll	<i>Pterophoridae</i>	
fløyelsringvinge	<i>Erebia ligea</i>	
gressmarkfly	<i>Cerapteryx graminis</i>	
gul skyggevikler	<i>Eana osseana</i>	
humler sp.	<i>Bombus sp.</i>	
humler sp.	<i>Bombus sp.</i>	
hvitveislundmåler	<i>Mesotype didymata</i>	
kobberfly	<i>Chersotis cuprea</i>	
korsedderkopp?	<i>Araneus diadematus?</i>	Usikker bestemmelse

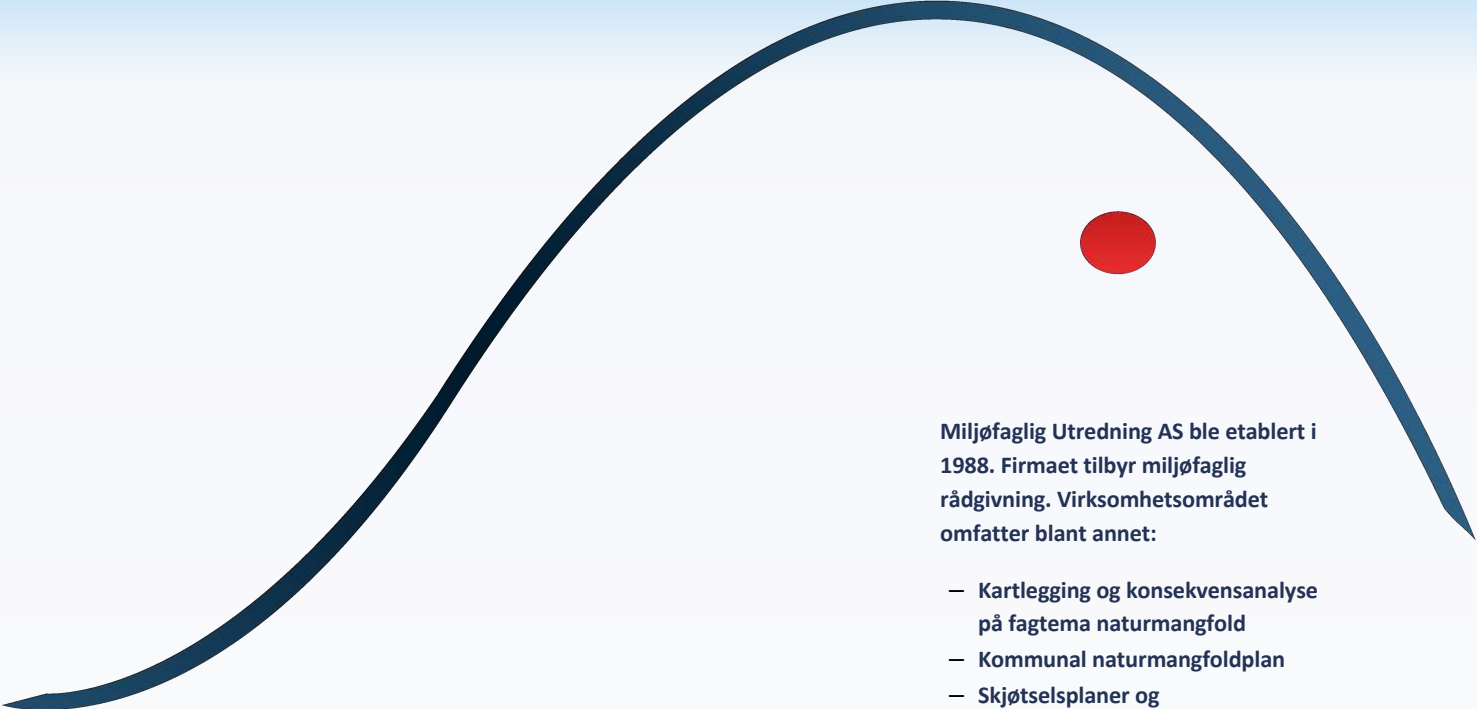
kort gressblomsterflue?	<i>Melanostoma mellinum?</i>	Usikker bestemmelse
Mecomma ambulans	<i>Mecomma ambulans</i>	
mjørdurtflatvikler?	<i>Acleris aspersana?</i>	Usikker bestemmelse
olivenprydvikler	<i>Celypha lacunana</i>	
skumsikader sp.	<i>Aphrophoridae sp.</i>	
sommerfugler sp.	<i>Lepidoptera sp.</i>	
stankelbein		
Tipula sp.	<i>Tipula sp.</i>	
vandrekålmøll	<i>Plutella xylostella</i>	
vepser sp.	<i>Hymenoptera sp.</i>	
vepser sp.	<i>Hymenoptera sp.</i>	
vinkelskogmåler?	<i>Dysstroma citrata?</i>	Usikker bestemmelse
åkerhumle?	<i>Bombus pascuorum?</i>	Usikker bestemmelse

MOSER OG LAV

Norsk navn	Vitenskapelig navn	Kategori	Antall observasjoner
beitegråmose	<i>Racomitrium elongatum</i>	LC	2
blomstermoseslekta	<i>Schistidium</i>	NE	1
dynehårstjerne	<i>Syntrichia ruraliformis</i>	LC	1
fakkelbustehette	<i>Orthotrichum anomalum</i>	LC	1
fettmose	<i>Aneura pinguis</i>	LC	1
fingerglye	<i>Lathagrium cristatum</i>	LC	1
fjellmellav	<i>Lepraria alpina</i>	LC	1
fjordblomstermose	<i>Schistidium maritimum subsp. piliferum</i>	LC	2
glennetornemose	<i>Mnium lycopodioides</i>	LC	1
hårmose	<i>Platydictya jungermannioides</i>	LC	1
kalkdogglav	<i>Physconia muscigena</i>	LC	1
kalktvebladmose	<i>Scapania calcicola</i>	LC	1
kildesalmose	<i>Harpanthus flotovianus</i>	LC	1
klippekorke	<i>Ochrolechia parella</i>	LC	1
krusglye	<i>Lathagrium undulatum</i>	LC	1
krusputemose	<i>Hymenoloma crispulum</i>	LC	1
piskflik	<i>Mesoptychia heterocolpos</i>	LC	1
puteplanmose	<i>Distichium capillaceum</i>	LC	3
reipmose	<i>Pterigynandrum filiforme</i>	LC	1
ryemose	<i>Antitrichia curtipendula</i>	LC	1
rødhøstmose	<i>Orthothecium rufescens</i>	LC	1
rødklokkemose	<i>Encalypta rhaptocarpa</i>	LC	2
skruetustmose	<i>Tortula subulata</i>	LC	3
skåltrinnmose	<i>Myurella julacea</i>	LC	1
sleivmoseslekta	<i>Jungermannia</i>	NE	1
småslivmoseslekta	<i>Solenostoma</i>	NE	1
storbust	<i>Flexitrichum flexicaule</i>	LC	2
storklokkemose	<i>Encalypta streptocarpa</i>	LC	2
tranemoseslekta	<i>Trematodon</i>	NE	1
vanlig skivelav	<i>Lecidea lapicida</i>	LC	1
vortesliremose	<i>Timmia norvegica</i>	LC	1
vrangmoseslekta	<i>Bryum</i>	NE	1
vårmoseslekta	<i>Pellia</i>	NE	1

FUGL

Norsk navn	Vitenskapelig navn	Kategori	Antall observasjoner
alke	<i>Alca torda</i>	VU	2
bergirisk	<i>Linaria flavirostris</i>	LC	2
enkeltbekkasin	<i>Gallinago gallinago</i>	LC	1
fiskemåke	<i>Larus canus</i>	VU	17
fjæreplytt	<i>Calidris maritima</i>	LC	1
gråhegre	<i>Ardea cinerea</i>	LC	1
gråmåke	<i>Larus argentatus</i>	VU	4
gråsisik	<i>Acanthis flammea</i>	LC	1
gråtrost	<i>Turdus pilaris</i>	LC	1
havelle	<i>Clangula hyemalis</i>	NT	1
havsule	<i>Morus bassanus</i>	LC	1
havørn	<i>Haliaeetus albicilla</i>	LC	6
heipiplerke	<i>Anthus pratensis</i>	LC	5
jordugle	<i>Asio flammeus</i>	LC	1
kongeørn	<i>Aquila chrysaetos</i>	LC	1
krykkje	<i>Rissa tridactyla</i>	EN	2
kråke	<i>Corvus cornix</i>	LC	1
linerle	<i>Motacilla alba</i>	LC	3
lirype	<i>Lagopus lagopus</i>	LC	1
makrellterne	<i>Sterna hirundo</i>	EN	2
ravn	<i>Corvus corax</i>	LC	1
ringtrost	<i>Turdus torquatus</i>	LC	3
rødnebbterne	<i>Sterna paradisaea</i>	LC	1
rødstilk	<i>Tringa totanus</i>	NT	1
sandlo	<i>Charadrius hiaticula</i>	LC	2
skjærpiplerke	<i>Anthus petrosus</i>	LC	3
steinskvett	<i>Oenanthe oenanthe</i>	LC	7
storskarv	<i>Phalacrocorax carbo</i>	NT	1
svartbak	<i>Larus marinus</i>	LC	2
svarttrost	<i>Turdus merula</i>	LC	1
teist	<i>Cephus grylle</i>	NT	8
tjeld	<i>Haematopus ostralegus</i>	NT	7
toppskarv	<i>Gulosus aristotelis</i>	LC	3
tyvjo	<i>Stercorarius parasiticus</i>	VU	3
tårnfalk	<i>Falco tinnunculus</i>	LC	2

Miljøfaglig Utredning AS ble etablert i 1988. Firmaet tilbyr miljøfaglig rådgivning. Virksomhetsområdet omfatter blant annet:

- Kartlegging og konsekvensanalyse på fagtema naturmangfold
- Kommunal naturmangfoldplan
- Skjøtselsplaner og forvaltningsplaner
- Utarbeiding av kart (illustrasjonskart og GIS)
- FoU-virksomhet
- Kurs og foredrag

Hjemmeside: www.mfu.no

Org.nr.: 984494068 MVA